

ΕΡΜΗΣ Ὁ ΛΟΓΙΟΣ.

τῆς α΄.

9

Μαΐου.

1818

Φ Υ Σ Ι Κ Η'.

N A S S E

U e b e r d a s b e g r ü n d e n d e

d e s

sogenanntenthierisch - magnetischen Einflusses.

(Περὶ τοῦ Αἰτίου τῆς Ζωϊκο-μαγνητικῆς Ἐπιρροίας) (1).

Εάντις διέβη τὴν Ἰσθμὸν τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεσμέρου ἕως τοῦ νεωτάτου χρόνου ἀπορεῖ τῶντι, πῶς εἰς τὰ αὐτὰς ὀνομασθέντα Ζωϊκο-μαγνητι-

(1) Μετὰ τὰς Γενικάς περὶ τοῦ Ὄργανικοῦ Αἰθέρος Σκέψεις, αἱ ὁποῖαι ἐφάνησαν εἰς τὸ ἔβδομον τοῦ Α. Ἐρ. Τετραδίου, ἠκολούθη ἀμέσως καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς πολλὰ τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ φαινόμενα ταύτην κ' ἐγὼ συνεχῶς μεταφράσας ἤμην ἔτοιμος νὰ κοινοποιήσω αὐτὴς διὰ τοῦ Α. Ἐρ. ἀλλ' ἐπιβὴ κατατόχην, ἀναγινώσκων τὸν τρίτον ἐπόμηνον τόμον τῶν νεωστὶ ἐκδομένων Ἀρχαίων τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ, εἶδον ἔκει ἀποβλημένην τὴν περὶ τοῦ Ὄργανικοῦ αἰθέρος δόξαν ὑπὸ τοῦ κυρίου Νασσε ἐξ ἐπαγγέλματος ἐν Ἄλλῃ Καθηγητοῦ, καὶ ἀν' αὐτῆς, κῶθι; καὶ ἀντ' ἄλλων πολλῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων ἐτέρων τινὰ παρ' αὐτοῦ συνηραμένην, πιθανωτέραν, καταληπτοτέραν, καὶ εἰς λόγους ἐρθεύς ἐσηρηγμένην ἐκ τούτου ἔκρινα εὐλογον ἐκείνην μὲν τὴν συνέχειαν τῆς ἐφαρμογῆς (εἰς τὴν ὁποίαν μάλα κ. ὁ Συγγρ. ὠμίλει γλώσσαν εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀκαταληπταν, σχεδὸν ἕως εἰς αὐτὰ τῶν ὑψηλῶν τῆς Φιλοσοφίας ἰδεῶν τὰ νέφη ἐξαιτίας ἰκτεμένην) ν' ἀφήσω, ταύτην δὲ τὴν παρούσαν διατρέψιν νὰ ὑποσφύσω εἰς

κα φαινόμενα (όπου πείσις και θέλισις είναι δύο καταπολλά αξιόλογοι συνθήκαι) τοιαύται πάντοτε αιτιολογίαι ἀπεδύθησαν, αἱ ὅποσαι ὑποθέτουσι σωματικόν τι, κάποιαν μετάδασιν ὑλῶν ἐκ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου εἰς τὴν ἐνέργειαν δεχόμενον, ἢ ἀσπετιτοπλεῖζον δρᾶσιν τινὰ τῶν τοῦ σωματικοῦ δυνάμεων.

Καμμία πείρα δὲν μᾶς δείχνει, ὅτι εἰς τὴν ζωϊκομαγνητικὴν ἐπίρροιαν μεταβαίνει ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἐνεργοῦντος εἰς ἐκεῖνο τοῦ τὴν ἐνέργειαν δεχομένου ὕλητις, εἴτε ἢ οὕτως ὀνομασθέντα τῶν νεύρων ρευστότης, ἢ τὸ νομιζόμενον θερμαντικόν, ἢ ἢ ἐκ τοῦ δέρματος ἐξαγμιζομένη ὕλη (ἀδής διὰ φόρησις), ἢ ἢ συμπεραινομένη ἠλεκτρικὴ, ἢ ἄλλητις φανταζομένη ζωϊκομαγνητικὴ ρευστότης, κτλ. ὡς αἰτία τῶν τῷ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ φαινόμενων. Ἐκεῖνοι μόνου οἱ μαγνητικῶς ἐνεργοῦντες, οἱ ὅποιοι ἐσοχάζοντο ὅτι ἐνεργοῦσι διὰ τῆς κοινωρίας τῶν ὑλῶν, ἢ διὰ τινος ὑπὸ τῆς ὕλης προξενουμένης δυνάμεως, ἠσθάνθησαν ἑαυτοὺς μετὰ τὴν ἐνέργειαν κουρασμένους, καὶ ἐξήσθενημένους. Ὅτι δὲ πολλοὶ σωματικοὶς φιλάσθενοι δυνατὴν μαγνητικὴν ἐνέργειαν ἔδειξαν, εἶναι ἰκανῶς παρατηρημένον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας· ἀπὸ ἐκ τοῦ ἐνεργοῦντος δὲν φαίνεται νὰ μεταδίδηται τι ἀπὸ τῆς νομιζομένης εἰς τὰ νεῦρα τοῦ ἐνεργῶντος ρευστότητα. Θερμότης ὡσαύτως δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι τὸ μεταδιδόμενον· διότι μολοντί ἢ μετάδοσις τῆς θερμότητος μόνου ἀπὸ θερμότερου εἰ

τὰ ὄμματα τῶν περιέρρων κατ' ἐπιτομήν ὅσον τὸ δυνατὸν σαφὴ καὶ ἰσχυριτέρων μόνου περιεκτικόν· δὲν ἀμφισβᾶλλω ὅτι αὕτη θέλει φανῆ εἶναι εἰς τοὺς ἀναγινώσκοντας φιλομαθεῖς, χάριν τῶν ὁποίων ἐφεξῆς, ἐν τῷ ἀνα χείρας μῆθημά μου μοι δώσουσιν εὐκαρίαν, θέλω ἐκθέσει καὶ ἐπιγίσει τινὰς τῶν τοῦ ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ θαυμάτων, ὅσα οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν Γερμανικῶν συγγραμμάτα ἀναφέρουσι. — Περὶ ταύτης τῆς ὑπὸ τῆς ἡμετέρας χριστοῦ πᾶς πεπαιδευμένος τὴν σήμερον νὰ δώσῃ καλὴν, ἢ μολον, τὴν μεγίστην προσοχὴν, ἐπειδὴ ἐντεῦθεν ἐλπίζεται γενικὴ τις μετὰ ἐπιβλῆ τῆς σφαιρῆς πολλῶν ἰσως φιλοσοφικῶν γνώσεων, φυσικῶν δυνάμεων, καὶ θαυμασίων τοῦ ἀνθρώπου, συστήματος ἀνεργειῶν, εἰς τὰ ὅποια ἄλλοι πρωτοεργῶν τοῦ ὕψους χεῖρ τόσοσιν ζωηρῶς περικρανεταί, καθόσιν τρανῶς καὶ ἐνδύξω, ἐκδηλεῖται εἰς πᾶσαν τὴν φυσικὴν τοῦ Παντός διοργάνωσιν. Ἡ ἢ

ψυχρότερον σῶμα γίνεται, ἐμπορεῖ μολοντοῦτο καὶ τότε δυνατὴ μαγνητικὴ ἐνέργεια τόπον νὰ εὔρη, ὅταν τὸ σῶμα τοῦ ἐνεργοῦντος ἔχει μικρότερον βαθμὸν θερμότητος παρ' ἐκεῖνο τοῦ τὴν ἐνέργειαν δεχομένου· καθὼς τοῦτο κάλλιστα φαίνεται ἐκεῖ ὅπου φερντότερα ὑποκείμενα μετὰ καλὴν ἔκθεσιν εἰς νεώτερα ἐνεργοῦσιν· Ἐπομένως τὴν μετάδασιν τοῦ φαντασθέντος θερμαντικοῦ καθὼς καὶ ἐκάστης ἄλλης ὕλης ἀναιροῦσι καὶ ταπάντα τὰ ἀποτελέσματα, ὅσα ἀπὸ πολλὰς πολλάκις καὶ ἐπιμελῶς ἐπαναληφθείσας πείρας ἀπεδείχθησαν· μάλιστα κατ' αὐτὰ εἶναι δῆλον ὅτι ἢ Μαγνητικὴ ἐνέργεια καὶ εἰς ἀξιοθεώρητον τοπικὴν ἀπόσασιν ἀμφοτέρων τῶν προσώπων (μαγνητιζόντος καὶ μαγνητιζομένου) ἐμπορεῖ ν' ἀκολουθήσῃ, ἢ ἐκ τοῦ δέρματος ἐξαγμιζομένη ὕλη δὲν διαπερᾷ διὰ τοῦ ἐπιπλάματος, καὶ ἐτι ὀλιγώτερον διὰ τῶν θυρῶν καὶ τοίχων, πρὸς παραδοχὴν ζωϊκομαγνητικῆς τινὸς ρευστότητος, ἐξαιρεθέντων τῶν εἰς ταύτην τὴν περιερασιν ἀναποδείκτου διηγήματων τῶν κατ' ὕπνον ἐρηγηροτάων, δὲν ἔχομεν τὸν παραμικρότατον λόγον· ἀγκαλὰ καὶ προβάλλεται κάποιον πρόφασιν, ὅτι αὕτη ἢ νομιζομένης ἐνταῦθα ἐνεργοῦσα ὕλη λαμβάνεται καταπολλὰ λεπτά· τὸ διάστημα μολοντοῦτο ἀπὸ τὸ πνευματικόν εἰς τὸ σωματικόν μένει ἐπίσης μακρὸν, ὅσον λεπτά καὶ ἂν ἦναι ἀληθῶς τὰ εἶδη τοῦ τελευταίου, ἢ ἐμποροῦν νὰ νομισθῶσιν. — Εὐθύς λοιπὸν ἐντεῦθεν συμπεραίνεται ἢ θεωρία, ὅτι ἢ ζωϊκομαγνητικὴ ἐνέργεια ὀυμβαίνει χαίρῃ μετάδοσιν τῶν ὑλῶν διὰ τινος μόνου ἀλλαγῆς τῆς δυναμικῆς σχέσεως μετὰ τὸ σῶμα ἐκεῖνου, ὅστις δέχεται τὴν ἐνέργειαν, ὀλιγώτερον περιωρισμένη καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς ἀξιώτερα παρὰ τὰς προσεχῶς ἐρημένας.

Ἡ κάλαι ποτὲ ἀρετὴ διδασκαλία, ὅτι ἢ ζωϊκομαγνητικὴ ἐνέργεια ἀκολουθεῖ δι' ἠλεκτρικῆς δυνάμεως, ἢ δι' ἀπεδύθη ὀλοκλήρως ὑπὸ πολλῶν ἀκριβῶς ἀνακαλυφθέντων ἀποτελεσμάτων· καὶ εἶναι ἔλλειψις μόνου γνώσεως τοῦ ἀντικειμένου, εἰάν αὕτη ἢ διδασκαλία καὶ τῶν ἀκόρη κάποτε εἰς ἕνα καὶ ἄλλον συγγραφέα φαίνεται. Ποσὸν ὀλίγον μία τριβὴ ἀπὸ τὰ ἀνω μέρη τοῦ σώματος ἔως εἰς τὰ κάτω, ἢ ἐν γένει κατ' ὅποιανδήποτε διεύθυνσιν εἰς ἐκεῖνην τὴν ἐνέργειαν ἀπαιτεῖται, δείχνουσι αἱ ἀπὸ τὸν G u o l i n καὶ ἄλλους ἐπὶ τούτῳ κατ' ἐπαναλήψιν γενόμεναι πείραι· ὡς λοιπὸν ἢ ὁμοί-

της, τὴν ὅποιαν θέλει νὰ εὐρίσῃς μεταξύ τοῦ ζωϊκοῦ καὶ κοινοῦ μαγνητισμοῦ κατ' ἀναφορὰν τῆς νομιζομένης καὶ εἰς τοὺς δύο ἀπαιτουμένης τριχῆς, ὡς ἐντελῶς οὐδὲν φαίνεται καὶ μάλιστα περὶ τούτου ἐμποροῦμεν νὰ πληροφορηθῶμεν ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ ἀκριβῶς παρατηρηθέντα ἀποτελεσμάτων ἀπὸ τοῦ G elingen τῆς ζωικομαγνητικῆς ἐνεργείας χωρὶς τὴν παραμικροτάτην προσέγγισιν, ἢ μᾶλλον εἰς ἀξιοθεώρητον ἀπόστασιν τοῦ ἐνεργοῦντος ἀπὸ τὸν δεχόμενον τὴν ἐνέργειαν. πᾶσα σωματικῶς ἐκτελουμένη καὶ ἐν διαστήματι ἐνεργοῦσα δύναμις ἐλαττοῦται ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν· οὕτως ἡ θερμότης, ὁ μαγνητισμὸς, ὁ ἠλεκτρισμὸς, κτλ. ἀλλ' εἰς τὴν ζωικομαγνητικὴν ἐνέργειαν (ἐπίρροια) αὐτὸς ὁ νόμος διόλου δὲν ἀξίζει· καθότι ἐνταῦθα ἡ ἐνέργεια, καὶ ὅταν εὐρίσκειται εἰς κῆποιαν ἀπόστασιν ὁ ἐνεργῶν τούτεσι ὁ μαγνητιζῶν ἀπὸ τὸν μαγνητιζόμενον (πράναι μόνον νὰ συντρέχη ἢ θέλῃσις) δείχνει πολλάκις πολὺ μεγαλιτέραν δύναμιν παρ' ὅσην ἄλλῃ τις εἰς σωματικὴν πλησίον δύο ὑποκειμένων ἡμῶν νὰ δείξῃ. Ἐκείνο ὅπου ἀναφέρεται περὶ τινος Αἰθέρος δὲν ἔχει καὶ ἑαυτὸ οὐδὲ τὴν παραμικροτάτην ἀπόδειξιν· ἐπίδη ὅτι καὶ ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς περὶ τούτου ἀποδείχνει εἶναι ψευδές, ἐνῶ αὐτὸς ἐκείνου τοῦ αἰθέρος διόλου δὲν ἔχει χρείαν.

Ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ πνεύματος, ὅτι ἔχει ὑψηλοτέραν ζωὴν, δὲν ἐμπορεῖ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐννοηθῇ καὶ διερμινευθῇ ἀπ' ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ποτὲ τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ τὸ ὅποιον μόνον εἰς τὴν ὕλην ἀνήκει. Ἐνέργεια, ἢ ὅποια δὲν ὑποτάσσεται εἰς τοὺς νόμους τοῦ χρόνου καὶ τοῦ διαστήματος, ἀλλ' εἰς αὐτὴν ὁ σοχασμὸς καὶ ἡ θέλῃσις ἀξίζει τὸ πᾶν, τὸ δὲ σωματικὸν ὀλίγον ἢ παντελῶς, ἀνήκει εἰς τὸ βασίλειον τοῦ πνεύματος. ἐκεῖ λοιπὸν ἀναφέρεται καὶ ἡ οὕτως ὀνομασθεῖσα ζωϊκὴ μαγνητικὴ ἐπίρροια· εἰάν θέλῶμεν νὰ γνωρίσωμεν αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ὅποιον δι' αὐτῆς ἀναφύεται κατὰ τὴν αὐτῶν ἀληθῆ φύσιν, πρέπει τὴν εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους περὶ τὴν θεωρίαν τῶν ζωικομαγνητικῶν φαινομένων συνήθη ἀποδάσιν διεύθυνσιν (ὅπου ἐκ τοῦ σωματικοῦ ἐξαρτῶμενός τις εἰς τὸ πνευματικὸν ἀνυψοῦται) νὰ τὴν ἀλλάξωμεν μετὰ τὴν ἐναντίαν, ἢ ὅποια ἀπὸ τὸ πνευματικὸν εἰς τὸ σωματικὸν, ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον εἰς τὸ ταπεινότερον καταβαίνει· ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ ζητηθῇ φῶς ἀπὸ τὴν καταπάντα ἀχρηστῶν

θεῶν τοῦ Χημικοῦ καὶ Φυσικοῦ, ἐξ ἧς ἐκεῖνοι τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν θεωροῦσι, καὶ εἰς τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ παντοίων εἰδῶν ὕλης, τὸν τε ἠλεκτρισμὸν καὶ τὸν ὀρυκτολογικὸν Μαγνητισμὸν εἰς βοήθειαν λαμβάνουσι μῆτε ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν Φυσιολόγων, οἱ ὅποιοι μ' ἐκεῖνο, ὅπου εἰς αὐτοῦς λογίζεται τὸ ὑψηλότερον, τὴν δύναμιν δηλαδὴ τῶν νεύρων καὶ διαφορῶν Πολικοτήτων τοῦ νευρικοῦ συστήματος, σοχάζονται ὅτι θέλουσιν ἐπιτύχει· ἀλλ' ἀπὸ τὴν εἰς τὰς ἐσωτάτας σχέσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς προσεκτικὴν ψυχολογικὴν παρατήρησιν. Τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ οὐσιώδες εἰς ἐκείνην τὴν ἀξιοσημείωτον κοινότητα δύο ἀνθρώπων· τὸ σῶμα ἔχει μόνον τοῦ δευτέρου λόγον, μᾶλλον δὲ κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι ἐνταῦθα ἐνεργῶν· ἐκεῖνο δεσπόζει τὴν μαγνητικὴν σχέσιν, ἐνῶ τοῦτο ὡς πρὸς αὐτὴν ἐπιτασσόμενον μόνον θεωρεῖται, καθόσον ἀπ' ἐκεῖνο (τὸ Πνεῦμα) διορίζεται· — περιπλέον οἱ ἀκόλουθοι λόγοι ἐμποροῦν νὰ ἴναι, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον μᾶς ἔδωκαν αἰτίαν ἀλλὰ καὶ μᾶς ἐβίασαν διὰ νὰ δεχθῶμεν τοιαύτην τινα θεωρίαν.

α. Ὅλη ἡ σωματικὴ ἐνέργεια κατὰ τὴν Μεσομερικὴν χειρμαλίξιν (Manipulation), ὅσον τὸ ψιλαφῆν, τρίβειν, κτλ. λαμβάνει τὴν σημασίαν της εἰς τοῦτο τὸ ἔργον μόνον καὶ μόνον διὰ τοῦ μετ' αὐτοῦ ἡνωμένου σκοποῦ· εἰς ἡμᾶς ἤδη ἔγινε συνήθες τὸ τρίβειν, καὶ πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κατὰ ταύτην ἢ κατ' ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν, μετὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς χειρὸς τὸ ἔργον ἐκτελοῦντος· χρειάζεται μόνον ν' ἀναγνωσῇ τις τὰ συγγράμματα ἄλλων, παρὰ τῶν νεωτέρων Γερμανῶν συγγραφέων, περὶ τοῦ ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ, διὰ νὰ πληροφορηθῇ πόσον μάταιοι εἶναι αὐταὶ αἱ ῥυθμίαι καὶ τὰ προγράμματα. Ἡ ἐπίθεσις θερμηῆστινος χειρὸς ἐμπορεῖ μὲν εἰς τὸ ἀπὸ ψευματικῶν πόνων πύσχον μέρος ἀναμειβήλας νὰ κάμῃ καλὸν, καλῶς καὶ ἕκαστον ἄλλο μετρίως θερμὸν σῶμα τοιοῦτου πόνου καταπραῦνει· ἀλλ' ἡ ἰδία, ἢ ἡ τριβή, ἢ τοιοῦτόν τι ὅμοιον δὲν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παράγει τὸ κατ' ὕπνον ἐγρηγορεῖν, τὸ σαφῶς βλέπειν, προσορᾶν διὰ τὸ μέλλον, κτλ. ἀληθινὰ, λέγω κῆρποια ἐλαφρὰ τριβή μετ' ἀληθινὴν σωματικὴν ψιλάφησιν ἐνεργεῖ εὐχαρίως εἰς τὸ αἰσθημα τῆς τριφθείσης τοῦ δέρματος ἐπιφανείας, καὶ ἐμπορεῖ ἐντεῦθεν καὶ εἰς ἐν ζωῶν

νά γείνη εύμενος, φέρουσα αὐτὴ εἰς τοιαύτην τινὰ ἡσυχίαν, ὥστε πλαγιάζει καὶ τέλος διόλου ἀποκοιμάται· τοῦτο ὅμως αὐταύτως δὲν εἶναι ἐκείνη ἢ ἐπίβρῃ, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ τρίβειν ἐνὸν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, συγχύζει μάλιστα μεταχειριζόμενον. οὕτω παρατηρεῖ καὶ ὁ Puisegur καταπολλὰ ὄρθως, ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους διὰ τῆς τριβῆς τοῦ δέρματος ἠμ- πύρει μὲν τις νὰ προξενήσῃ ὕπνον, ἔχι ὅμως τὴν μαγνητικὴν καὶ ὕπνον ἐγγιγορσιν (Das magnetische Schlafwachen) νὰ πα- ράξῃ· ἐπειδὴ εἰς ταύτην ὁ σκοπὸς (ἢ γνώμη), καὶ ἡ Δέλι- σις ἀπαιτεῖται.

β. Ὅτι ἡ μαγνητικὴ ἐνέργεια εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ διασπάτου, ὅτι δι' αὐτὴν ἢ σωματικὴ ψιλαφί- σις (πρόσέγγισις) εἶναι μᾶλλον περιορίζουσα παρά ταχύνου- σα, ὅτι αὐτὴ εἰς μιλίων ἀπέσασιν ἐμπορεῖ νὰ συμῆ, ὅλ' αὐ- τὰ συνισᾷσιν τὴν πνευματικὴν φύσιν αὐτῆς τῆς ἐνεργείας, χωρὶς ὅμως ν' ἀκρινῶνται ὅτι ἡ πνευματικὴ ἐντύπωσις ἰσχυ- ροποιεῖται, ὅταν ὁ ἐπὶ τὸν ὁποῖον συμβαίνει ἢ ἐνέργεια, βλε- πῆ ἐμπροσθέντου τὸν ἐνεργοῦντα· ὅταν ἀκούῃ παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐνεργεῖται θέλει νὰ ἐνεργήσῃ· ὅταν εἰς τοὺς χαρακτηρισ- τοῦ προσώπου του, εἰς ὅλα τὰ κινήματά του θεωρῆ ἐκπερι- σμένον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐνασχολῆται μ' αὐτὸν ἐνέργειαν, κτλ. Ἐάν λοιπὸν, συμφωνῶν μετ' τὴν ἰδέαν τοῦ ἐνεργοῦντος, βλάβη ἔτι καὶ ἡλεκτρικόν τι πῦρ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς ἰδικίας του ἐκχέμενον, νομίζων ὅτι αἰσθάνεται τὰ φαι- νόμενα τοῦ τῶν νεύρων αἰθέρος, ἐντεῦθεν εἶναι φυσικὸν τὸ ν' λαμβάνῃ τὴν ἰδέαν ἀπὸ τὴν δύναμιν, εἰς τὴν ὁποίαν χρεώ- νη νὰ ὑποτάξῃ· καὶ αὕτη (ἢ ἰδέα) ὅχι εὐλόγον πρέπει νὰ συμ- βαῖνῃ τὴν πνευματικὴν ἐπίβρῃαν τοῦ ἐνεργοῦντος ἐπ' αὐτοῦ.

γ. Ἀκριβεῖς παρατηρεῖται εὐρον ὅτι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖο διὰ πρώτην φοράν πρέπει νὰ γείνη ἢ ἐνέργεια, ἐμπορεῖ δι- τῆς Δελήσεώς του (τουλάχισον ὑπὸ τινὸς συνθήκας) ν' ἀντιπα- λεμῆ εἰς ταύτην τὴν ἐνέργειαν εἰς τρόπον, ὥστε ἡ δοκιμητὴ ἐνεργείας ἀπεβαίνει χωρὶς εὐτυχίαν. Ἐναντίον ὅμως τῆς ὁμο- κτομαγνητικῆς καὶ ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας οὐδεμίαν ἀντίστασιν ἐμπορεῖ νὰ συμῆ διὰ μένης τῆς Δελήσεως.

δ. Ἡ Μαγνητικὴ ἐνέργεια διευθύνεται ὄχι κατὰ τὸ μέ- τρον τῆς σωματικῆς δυνάμεως τοῦ ἐνεργοῦντος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύον τῆς Δελήσεώς του, κατὰ τὴν σαφερότητα, τὴν βελ-

μὸν τῆς εὐμενεῖας, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη ἢ Δελήσις ἐνδεικνύε- ται· ἀπὸ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς σωματικῆς δυνάμεως παρήχθη- σαν μεγάλα καὶ ταχεῖς μαγνητικὰ ἐνεργεῖαι· γυναῖκες ἐν- ἤργησαν εὐτυχῶς εἰς ἀνδρας, καὶ δρατικώτερον παρά σωμα- τικῶς ἰσχυρὰ ἀνδρικά ὑποκείμενα.

ε. Ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς μαγνητικῆς ὑπνοβασίας (1), τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς τὴν σχέσιν τοῦ ἐνεργοῦντος πρὸς τὸν τὴν ἐνεργεῖαν δεχόμενον ἐκφράζονται ὑπὸ ἐσωτερικὴν τινὰ ἔ- νοσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ πρώτου μετ' τὴν πνευματι- κὴν ζωὴν τοῦ δευτέρου· ἀλλ' εἰς μὲν τὸν δεχόμενον τὴν ἐνε- ργεῖαν ὑπερισχύει ἡ πνευματικὴ αἰσθητικότης, εἰς δὲ τὸν ἐν- εργοῦντα ἡ πνευματικὴ τῆς ἐνεργείας δύναμις. Ὁ καὶ ὕ- πνον ἐγγιγορῶν προσάξει, ἀπομαρτίζει, διατάττει κατὰ τὰς ἀρχάς, καὶ κατὰ τὸ συνήθες πολίτευμα τοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐνε- ργοῦντος ἰατροῦ· ἀπαιτεῖ τὸ εἶδος καὶ τὸν τρόπον τοῦ τρίβειν καὶ ψιλαφῆν κατὰ τὰς θεωρίας (ιδέας), τὰς ἰσχύας περὶ τὰς τοιαύτας τῶν χειρῶν ἐπιδεξιότητος ἐκεῖνος ἔχει· βλέπει, αἰ- σθάνεται, ὁσφραίνεται ὅ, τι ἐκεῖνος προσμένει· μολουτοῦτο εἶ- ναι καὶ οἱ δύο πολλάκις σωματικῶς καταπολλὰ διάφοροι, ἄθεν καὶ δὲν ἔχομεν κανένα λόγον νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἀμφοτέ- ροι πρᾶγμα τι ὁποιοῦν ποτε πρὸς ἀλλήλους κοινονοῦσιν, ἀλ- λά τοῦτο πιθανῶς μᾶς ἄγει εἰς τὴν θεωρίαν, ὅτι τὰ αἰσθη- μάτα, αἱ ὑπολήψεις (οἱ σοχισμοί), αἱ ἀρχαὶ τοῦ μαγνητιζο- μένου εἶναι σύμφωνα μετ' τὰ αἰσθήματα, τοὺς σοχισμοὺς, καὶ τὰς ἀρχάς τοῦ μαγνητιζόντος, ὅς τις δείχνει εἰς τὴν πνευ- ματικὴν ζωὴν τοῦ πρώτου διαρισμένην τινὰ ἐπίβρῃαν.

ς. Ἐάν ὁ μαγνητιζόμενος πνευματικῶς μόνον δὲν ἀντί- σταται, μίτε σφερίται τὴν ἀναγκαῖαν πνευματικὴν αἰσθητι- κότητα, ἐντεῦθεν ἐξαρτᾷται διόλου ἀπὸ τὴν Δελήσιν τοῦ ἐν- εργοῦντος (μαγνητιζόντος), εἰς ὁποῖαν ἀπὸ τὰς μαγνητικὰς καταστάσεις ἀρεῖται ἐκεῖνος νὰ περάσῃ· αὕτη μόνου ἢ Δελή-

(1) Οὕτω μετόφρασα τὴν λέξιν Somnambulismus ἀπολλεψα· μᾶλλον εἰς τὴν κατὰ γράμμα σημασίαν, παρά εἰς τὴν πραγματικὴν ἐννοήσιν, καὶ ἢν ἐνταῦθα ἐκλαμβάνεται, ὑπνοδὴ τινὰ κυρτὰ καὶ ἤρετον κατάστασιν τοῦ μαγνητιζομένου δροῦσα — ἵσως δίδεται ἕλως προσμάρτατος ἕρος, ἐμ- βλῆ ὅμως λαμβάνει.

σις καὶ ὄχι ἢ εἰς τὸν μαγνητισθέντα τυχὸν παρούσα νευρική ἀσθένεια κρατεῖ τὴν καταβυθίζουσαν (ὑπνώδη) κατάστασιν.

ζ'. Ἐὰν σηκώσῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν προσοχὴν του, καὶ τὴν μετοχὴν του ἀπὸ τὸν εἰς τὴν ἐπίβλαιάν του ὑποκείμενον, βλέπομεν αὐτὸν ἀκολουθῶν, μολοῦντι τίποτε δὲν λαμβάνεται ἀπὸ τὴν δερμάτιτά του ἢ ἀπὸ τὴν ἀδηλον διαφύρασιν μήτε ἀπὸ τὸν ἠλεκτρισμὸν τοῦ ἐνεργοῦντος, μολοῦντι πλησίον αὐτοῦ συνημιμένον μὲ αὐτὸν ἴσεται, τὸν βλέπομεν, λέγον, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ σαρκῶς βλέπειν αἰκρινιδίας νὰ πίπτῃ κάτω ἢ ἐνάργεια τῆς συνειδήσεώς του νὰ συγχέεται δι' οὐνειροπέλασεων· ὁ ὕψος του ν' ἀποβαίῃ ἀνίσυχος καὶ εὐνοχορηγούμενος πνευματικῆς μεταβολῆ ἀκολουθεῖ τότε εἰς τὴν μαγνητισθέντα καὶ μαγνητιζόμενον ἀλληλοδιαδέχως καὶ πολλά ταχέως χωρὶς νὰ ἔχωμεν λόγον διὰ νὰ δεχθῶμεν ἄλλην πηρὶ τῆς πνευματικῆς μεσιτείας μεταξύ ἀμφοτέρων.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ.

Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας (Ἰδ. Αφ. 7)

ΗΦΑΛΔΑΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΩΝ.

Φυσικαὶ τῆς Μεγαλοφυΐας αἰτίαι.

Ἡ ὑγεία καὶ ἡ εὐρωσία τῶν παιδῶν δὲν ἀρκούσιν ἵνα ν' ἀποκαταστήσῃ αὐτοὺς μεγαλοφυεῖς· πολλῶς τὸ πλεονεκτήσιμον τῆς Μεγαλοφυΐας δῶρον δίδεται κατὰ περίεσιν. Ἐπιζητάσμεν τὰς περιπτώσεις, αἵτινες συνέτρεξαν εἰς τὴν γένεσιν πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, θέλωμεν ἰδεῖν ὅτι τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν δύνανται νὰ γεννήσῃσι τὴν Μεγαλοφυΐαν. Ὅσοι ἄνθρωποι εἶναι καρπὸς ἔρωτος ἀσθενοῦς καὶ κεχαυνομένου ἀπὸ πρόφρους τρυφῆς, ὅλοι εἶναι ἀνάξιτοι καὶ χωρὶς ἐνέργειαν. Οἱ καρποὶ τῶν ἀδυνάτων γηρατειῶν φέρουσι τὸν αὐτὸν τύπον

τὰ Ἀφροδισιακὰ πάθη ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἀποτελεσμα (1). Οἱ Μεγαλοφυεῖς ἄνδρες ἐκ τοῦ ἐναντίου εἶναι, πότε μὲν πρωτόκοι· οὗτοι ὄντες συνήθως τέκνα ἐυτέρμου ἔρωτος, πότε δὲ καρπὸς ὄχι γάμου, ἀλλὰ κρυφίας ἐρωτικῆς ὁρμῆς· τοιοῦτοι ἦσαν πολλοὶ τῶν παλαιῶν ἡρώων, οἵτινες δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐνομιζοντο τέκνα θεῶν, ὡς ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, ὁ Ρωμύλος, ὁ Αἰνείας υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὁ Ἀχιλλεὺς υἱὸς τῆς Θέτιδος κτλ. τοιοῦτοι ἐνδοχοὶ νόθοι ἦσαν καὶ ὁ Ὀμηρος, ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Καρδάμιος, ὁ Ἐρασμος, ὁ Δαλαμβέρτης, ὁ Ἰάκωβος Δελίλης κτλ. Ἡ πολυήμερος ἐγκράτεια προξενεῖ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ὁ πατὴρ τοῦ Μιχαὴλ Μονταigniου ἐπιστρέφας ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τῆς Ἰταλίας τριάκοντα δύο ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ἦτο ἀκόμη παρθένος, ἔβην καὶ ἐγέννησεν υἱὸν ἐνδοχόν. Ὁ πατὴρ τοῦ I. I. Ρουσσῶ ἐπιστρέφας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν καὶ φέρων εἰς τὴν σύζυγόν του τὸν καρπὸν πολυχρονίου πίσεως, ἐγέννησε υἱὸν τοσοῦτον ἐνδοχόν. Ἄν καὶ ἡ ἰσχύς τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοῦς ἀποδίδει εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰ πρωτοτόνια εἰς τοὺς πρωτογενεῖς υἱούς, ὁ οικιακὸς οὗτος νόμος ἐπικυρόνεται καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν φύσιν, ἥτις προικίζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς πρωτογενεῖς μὲ περισσοτέραν διάνοιαν παρὰ τοὺς ὑστερογενεῖς. ἀλλ' εἰς τοὺς πρόωρους γάμους καθὼς εἶναι οἱ Ἀσιατικοὶ, δὲν ἀκολουθεῖ πλέον τὸ αὐτὸ πρᾶγμα· οἱ πρόωτοι καρποὶ τῶν τοιούτων γάμων εἶναι παῖδες ἀσθενεῖς, ἢ κρεῖσται.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διατὶ ἄνδρες ἀπλούστατοι, καὶ αὐτοὶ οἱ βαρύνοντες χωρικοὶ δύνανται νὰ γεννήσῃσι μεγαλοφυεῖς παῖδας, ἐν ᾧ ἄνδρες μεγαλόνοες, οἵτινες ἐλκύουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν ὄλων τῶν δυνάμεισ των, γεννῶσιν ἐνίοτε, ἰδιαι-

(1) Θιέρριος εἰς τὰς σελῆς του παρατηρήσεις περὶ τῶν Ἀφροδισιακῶν παθῶν λέγει ὅτι «ἡ ἀσθένεια αὕτη διαφθείρει τὸν γόνον ἕως οὗ δὲν γονῆται πλέον πρὸς τὸ τέκνα ἔχοντα ἀδύνατα τὰ κυριώτατα ὄργανά των, κυρίως δὲ τὸν ἐγκέφαλον· ἡ κωφότης αὐτῶν τῶν παιδῶν, ἡ ἀκρωσία των κτλ, μάρτυροὶ τὰ λεγόμενα· ἡ ἀσθένεια αὕτη ἐμποδίζει καὶ τὴν φυσικὴν ἐπίτηκίαν» Observ. de Physiç. et de Medec. en Espagne. Paris 1791. tom. 1, p. 235.

τας, ἢ ἡσὺς σφρημένους τῆς πατρικῆς Μεγαλοφυίας. Ἡ πλύκαιρος οὖν ἐγκράτεια καὶ ἡ καθαρότης τῶν ἠθῶν τελειοποιεῖσιν ἠθικῶς τε καὶ φυσικῶς τὰς γενεάς· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετὰ παρέλευσιν πολλῶν αἰῶνων εἰς τὴν ἀρετὴν αἱ οἰκογένειαι ἐξευγενίζονται, ἀνοοῦν καὶ διαλάμπουσιν· ἀλλὰ συχνὰ ματαίνονται πάλιν εἰς τὰς τρυφὰς καὶ πίπτουσιν εἰς δυσχερῆ μεταβολήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Φυσικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τῶν Μεγαλοφυῶν προσαναγγελλόντων παιδῶν.

Ἐκ τῶν Βιογραφικῶν συγγραμμάτων συναγόρευσι κυρτὰ πολλὰς τῶν εὐδόξων ἀνδρῶν νηπιτικὰς πράξεις, αἵτινες ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ βία τῶν συγγενῶν ἢ ἡ αὐστηρότης τῆς τροφῆς δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν φυσικὴν κλίσιν τῶν παιδῶν εἰς ἓν εἶδος μαθητικῆς· τοῦτο ἀποδεικνύει σαφέστατον ὅτι οἱ νόες δὲν γεννῶνται ἰσοδύναμοι, καὶ ἡ διαφορὰ μὴ τοῦ χαρακτήρος ἢ τῆς νοήσεως δύο μαθητῶν τῆς αὐτῆς κλάσεως ἀναιρεῖ ἱκανῶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἑλβετίου· ἀλλὰ πᾶσι εἶναι αἱ αἰτίαι τῆς φυσικῆς ταύτης κλίσεως τῶν εἰς ἡμᾶς πρᾶγματα διορισμένων παιδῶν; ὁ Τουρένιος δεκαετῆς τῆς μίαν χειμερινὴν νύκτα εἰς μίαν ἄμυξαν κανοῦρου· ὁ Πιστολής δωδεκαετῆς φθάνει μὲ γραμμὰς καὶ σφαιράς εἰς τὰς ἐπιθυμητέρας τοῦ Βύλλειδου προτάσεις· ὁ Βουσιάνος πᾶσι ἀκόμα εὐρίσκει τὸν μηχανισμόν τοῦ ὥρολογίου· ὁ Νέος Δημοσθένης τὸ σῶμα γέμων χαλίκων γυμνάζεται βητορεύειν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ αἰγιαλοῦ· ὁ νέος Κάτων ζητεῖ νὰ θανατώσῃ τὸν Σάλλαν· ὁ Θεμισοκλῆς πᾶσι ἐστὶ δὲν δύναται νὰ κοιμηθῇ ἐν μύμῳ τὰ τρώκρια τοῦ Μιλτιάδου, καὶ τόσα ἄλλα παρδείγματα, τὰ ὅποια ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει, ἀποδεικνύουσι τὴν φυσικὴν κλίσιν τοῦ καθενοῦ. Ἐὰν ἐκ τῶν ζώων τινα παραβῶνται φυσικῶς τινὰς διαφορὰς χαρακτήρος, ὁ ἀνθρωπίνος φαίνεται ἐπιδεκτικὸς διαφορᾶς ὑψηλοτέρων δυνάμεων εἰς τὸ καλὸν ὅσον καὶ εἰς τὸ κακόν.

Ἀγνοοῦντες τὴν πηγὴν τῶν ὑψηλοτέρων ἡμῶν δυνάμεων, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εὐραϊμεν τὴν ἀληθῆ ἀίτιαν αὐτῶν τῶν φαινομένων· δυνάμεθα ὅμως νὰ συμπέρασμα

ἔτι καθὼς ἓνας ἄνθρωπος, ὃς τις ἐγγενήθη ἔχων τὸ ὄργανον τῆς ἀκούῃς ἐντελεστερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, θέλει γένει ἴσως Μουσικός ἄξιος, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μία ἄλλη τις ἀγνοῶς διαφορὰ τοῦ ὄργανισμοῦ διαβέτει τὸν ἓνα διὰ τὴν Ποιητικὴν, διὰ τὴν Ζωγραφικὴν, τὸν ἄλλον διὰ τὴν Πολεμικὴν, τὴν Νομικὴν, τὴν Ἱατρικὴν κτλ. Εἶναι λοιπὸν πιθανόν ὅτι ἡ φυσικὴ διάβησις εἰς ἐπισημὴν τινα ἢ τέχνην κρέμαται ἀπὸ τῆν φυσικὴν τελειοποίησιν τῶν ὀργάνων τῶν ἐξ αὐτῆς τῆς τέχνης ἢ ἐπισημῆς ἀπαιτούμενων. Ὁ μῦθος δὲν θέλει γένει βέβαια ζωγράφος περίφημος, οὔτε ὁ χαλὸς ἐπιτιθεὶς χορευτής. Ἀλλὰ διατὶ πρόχειτις εἰς τὰ Μαθηματικά, χωρὶς νὰ δυνηθῇ ἢ ἀγαπήσῃ οὔτε κἂν νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὴν Φυσιολογίαν χάριν λόγου ἢ τὴν Φυσικὴν Ἱστορίαν; ὑπάρχει τίχα διαφορὰ τις εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἣτις διέβητε τὸν Ἐριπίδην εἰς τὸ τραγικόν καὶ τὸν Ἀνακρέοντα εἰς τὸ Λυρικόν; καὶ ἣτις ἐμπόδιζε τὸν ἓνα νὰ ὑπερβάλλῃ εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἄλλου; παρατιρεῖται ὅτι οἱ ποιηταὶ ἢ ἄλλοι συγγραφεῖς δὲν ἐκλέγουσι κατὰ θέλησιν ἓν ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν γνώσεων, ἀλλ' ὅτι καθὼς διαλάμπει εἰς ἐκεῖνο τὸ εἶδος, διὰ τὸ ὅποιον ἐγγενήθη· εἰμ ἐκβῆ ἀπὸ τῆν σφαιρᾶν τῆς φυσικῆς διαλέσεώς του, ἢ ἀξία του πάυει.

Οἱ Μεγαλοφυῶν προσαναγγέλλοντες παῖδες, δὲν εἶναι ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ὅποιους ὁ κοινὸς λαὸς προμαντεύει θαύματα βλέπων αὐτοὺς πολυλόγους καὶ πνευματώδεις. Πόσοι γονεῖς δὲν ἀπατῶνται εἰς τὰς ἐλπίδας, τὰς ὅποιαις ἐνεσπειρεν εἰς αὐτοὺς ἡ παιδικὴ ζωηρότης τῶν τέκνων των! Ἡ σπουδὴ ὅταν γίνεται εἰς ἡλικίαν πολὺ νεαρὰν προξενεῖ εἰς τὸν νοῦν μίαν πρόωρον ἀνάπτυξιν ἣτις μὴ οὔσα εἰς ἀρμονίαν μὲ τὴν πρόθεσιν τοῦ ὄργανισμοῦ, ἀδυνατεῖ τὴν φύσιν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐντελείαν τῆς· καθὼς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς πρόωρους καρπούς, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουσι οὔτε γλυκύτητα οὔτε εὐωδίαν.

Ὁ Μεγαλοφυῶν προσαναγγέλων παῖς, εἶναι σκεπτικὸς, σιωπηλὸς καὶ περιεργὸς· ἡ νοήσις του αὐτὴ ἐξ ἑαυτῆς ἀναπτύσσεται· αὐτὸς ἐξετάζει περιεργῶς τὰ πρὸς τὰ ὅποια κλίνει ὑποκείμενα, καὶ ὅταν ἡ διάνοιά του αὐξάνει, τότε ὡς ἀχόρταγος τοῦ μανθάνειν συλλαμβάνει πάθος δι' αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα· ἀλλ' ἄλλοι παῖδες δὲν φανερόνουσι τι ἐξωτερικῶς καὶ ἤθελαν ἐκλάθειν αὐτοὺς ὡς εὐήθεις εἰμ δὲν εὐόουν τὰ κρύφια

τοῦ σοφισμοῦ τῶν· οἱ οὕτως εἰς τὴν σιωπὴν ἐτοιμαζόμενοι μεγαλοφυεῖς ἄνδρες δὲν εἶναι οἱ ἥσσαν ἐνδοξαί.

Μ' ὄλην τὴν καθαρὰν σαφηνεῖαν, μετὰ τὴν ὁποῖαν οἱ κριτικοὶ Μεταφυσικοὶ ὁ Λάκιος καὶ ὁ Κουδιλιάκ καὶ οἱ αὐτὸ μαθηταὶ ἀνέλυσαν τὰς νοερὰς ἡμῶν δυνάμεις καὶ ἐπήγαγον αὐτὰς ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς αἰσθήσεις μας κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ ἀξίωμα Οὐδὲν ἐν τῷ νῷ ὃ μὴ πρότερον ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀμέλησαν φαίνεται μοι σπουδῆν ἄλλαν ἀπὸ λυτῶς ἀναγκαίαν· ἐννοῶ τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐσωτικοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὴν ἑνορμον καὶ φυσικὴν γίνεσιν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἰδεῶν κατὰ τὰς χρεῖας τοῦ ζῶντος· συγγραφεῖς οὗτοι δὲν ἐγνωρίσαν σχεδὸν (κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην) τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν πολλακίς δεσποτικὴν τῆς φαντασίας· τὸ ἀγαλμα, τὸ ὁποῖον ὁ Κουδιλιάκ θέλει νὰ ἐμμελῆσῃ ὡς ἄλλος Προμηθεὺς προικίζων αὐτὸ μ' ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς αἰσθήσεις δὲν παρασκαίνει ὅλον τὸν ἀνθρώπου· ἔχει ἄρα αὐτὸ τὸ ἀγαλμα καρδίαν; τὴν ἐξίαν τῶν ἐσωτικῶν καὶ ἡμῶν αἰσθήσεων, τὴν πλουσίαν πηγὴν τῶν παιδῶν, τὴν φαντασίαν καὶ τοῦ ἔρωτος; ἥτις ἀνεγείρει τὰ πρῶτα ἢ νοήσεως ἐλεύθερα γεννήματα, ἥτις τρέφει μετὰ τὸν ὅπιν αἰσθὴν τὴν Μεγαλοφυΐαν, ἥτις τέλος ἀναπτύσσει διὰ τῆς βοηθείας τῶν αἰσθήσεων ὅλον τὸν νοερὸν κόσμον; καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μὲν γεννηθέντα ἄλογα ζῶα φανερώμεται ἡ ἄλογος ὄρμη πρὶν ἀρχῶσιν αἱ αἰσθήσεις αὐτῶν εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς προσβολὰς. φαίνεται ὅτι θεῖα τις φλόξ διαλάμπει ἐντὸς καὶ διοικεῖ μὲς τέχνην ἀκατάληπτον τὰς πρώτας πράξεις ἢ αἰσθητικότητός μας.

Αὕτη ἄρα ἡ ἐσωτερικὴ νευρικὴ δύναμις διαδιδόμενη γενετῆς εἰς τοὺς μεγαλοφυεῖς ἀνθρώπους μᾶλλον, παρὰ τοὺς ἄλλους, χαρακτηρίζει καὶ ἐντυπώνει βαθέως τὰς ψυχὰς καὶ ἠθικὰς αὐτῶν δυνάμεις· ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι ἐπιγενομένοι αὐτῆς τῆς δυνάμεως γεννῶνται βαρύνοντες αὐ καὶ αἰσθητικὰ αἰσθήσεις τῶν εἶναι ἐπίσης ἐντελεῖς καθὰς ἐκείναι τὰ πρῶτων. Ὅσον αἱ ἐξωτερικὰ αἰσθήσεις εἶναι ἰσχυρότεροι, ὅσον μᾶλλον ἐρεθίζουσι πρὸς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰς αὐτὰς τὴν αἰσθητικότητά, ἄδυνατοῦσι τὴν ἐσωτερικὴν νευρικὴν δύναμιν καὶ χαινύουσι τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς.

Ὁ καθ' ὑπερβολὴν πνευματώδης καὶ πολὺλογος παῖς, τοῦ ὁποῖου ἡ αἰσθητικότης εἶναι ὅλη ἐξωτερικὴ, θέλει εἶσθαι ἄδυνατότερος εἰς τὰς ἐσωτερικὰς αἰσθήσεις ἀπὸ τὸν νέον ὄστις φαίνεται μᾶλλον σύννους, σκεπτικὸς καὶ ἀπειθὴς κατὰ τὰ ἔξω. Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ὁ Πυθαγόρας διδάσκων εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν νοεράν καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν, ἐσυμβούλευεν εἰς αὐτοὺς βαθεῖαν σιωπὴν, καὶ πολυχρόνιον συναίσθησιν τοῦ νοῦς, διὰ ν' ἀπολαύσασιν διὰ τῆς σπουδῆς, πρὶν ἐξοδεύσουσι διὰ τῆς πολυλογίας. Διέτατε διαίταν, σπουδὴν καὶ μελέτην κατὰ μόνας, λατρείαν τῶν Θεῶν· πρὸς ἀνεσίαν δὲ τὴν γλυκίαν Μουσικὴν διὰ νὰ ἐγκεντρίξῃ οὕτως τὰς νοερὰς δυνάμεις.

Ἄλλ' ἡ νηπιότης δὲν εἶναι παρὰ ἡ αὐγὴ τῆς Μεγαλοφυΐας· ταχέως διαδέχεται αὐτὴν ἐποχὴ τις ἄλλη, γέμουσα ταμαχῶν, ἥτις θέλει σχεδιάσει τὴν ὁδὸν τῆς Μεγαλοφυΐας· ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι ἡ νεότης ἢ ἡ Ἔβη, τῆς ὁποίας τὴν ἐπιβίον θέλω ἐξετάσειν εἰς τὸ ἀκόλουθον κεφάλαιον.

Ἐν Παρισίοις τῆ 1. Ἰανουαρίου 1818.

Ἰώσηπος, Μ. Δούκας.

(Ἡ συνέχεια μετ' οὐ πολὺ.)

Φ Ι Λ Ο Λ Ο Γ Ι Κ Α .

Ὁ δ η σ σ ὀ ς

Ἐπιστολαὶ τῆς Ὀδισσοῦ ἀπὸ Μαρτίου ἕως μᾶς ἀναγγέλλουσι πάλιν τὴν πρὸ πολλοῦ γνωστὴν εἰς τὸ γένος γενομένην ἀξίειαν φιλομάθειαν καὶ φιλοκαλίαν τῶν ἐκείσε παροικούντων φιλομουσῶν Γραικῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸν ζῆλον ἐλπίζει ἡ Ἑλλάς μεγάλην ἀφέλειαν εἰς τὴν προκοπὴν τῆς.

Ἀπὸ τῆς 25 ἕως τῆς 28 τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου μὴδὲς ἕκαμαν οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ Γυμνασίου ἐξετάσειν τῶν μαθητῶν εἰς ὅσα ἐδίδαξαν ἀπὸ ἡ Σεπτεμβρίου Ἑλληνικὰ καὶ Ἑπιστημονικὰ μαθήματα μετὰ πολλὴν εὐχαρίστησιν τῶν παρευρεθέντων Ἑβέρων. Αἱ δὲ δημόσιαι μέλλουσι νὰ γένωσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὸν Αἰγίου.

ξόν. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου τούτου μετὰ τὸ μεσημέριον διηρημένοι εἰς δύο τάξεις διδάσκονται δις τῆς ἑβδομάδος ἑλληνικά, δις ῥωσικά, καὶ δις γυμνάζονται εἰς τὴν ἰχθυογραφίαν· εἶναι δὲ διδάσκαλος τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἰχθυογραφίας νέος ὁμογενὴς μας, Ἀλέξανδρος Ἀβραμιώτης. Οἱ καλοῦσθενοι διδάσκαλοι Γεώργιος Γεννάδιος, καὶ Ἰωάννης Μακρῆς, συνδεδεμένοι μὲ ἀδελφικὴν ὁμιλίαν καὶ ἀγάπην, ζολισιζένοι μὲ νῦν ἀγαθὸν καὶ παιδείαν Ἑλληνικὴν, ἀναφλεγόμενοι ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς φιλομαθείας, ἔχουσι συνεργούς τῶν καλῶν καὶ τοῦς ζηλωτὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ φητισμοῦ Ἐπιτρόπος τοῦ Γυμνασίου, ἀγωνίζονται δαυσματικῶς εἰς καλλιέργειαν τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτοὺς φητίας, ἐκ ὁποίας θέλουσι φανῆ ἡρήγορα οἱ ἀγαθοὶ καρποὶ πρὸς χάριν ὅλων τῶν ὁμογενῶν μας.

Ἐν ἀπὸ τὰ φητιζόμενα τὸν νοῦν καὶ ἀγαθύνοντα τὴν κατὰ δὴν μέσση εἶναι ἀναμφιβόλως καὶ τὸ θεῖον· διὰ τοῦτο ἡ ἐπεμελήθησαν ἄκρας οἱ προπάτορές μας, καὶ τὰ νῦν περὶ τιμημένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης τὸ καλλιέργου ἀπαύτως, ἐκ ὁποῦ σιωδὸς μέσον καὶ τῆς παιδείας, καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀνεύθυνου διασκεδάσεως τῶν ἀπ' ἄλλας βιωτικὰς ἀσχολίας συναβροζομένων εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀηδιῶν. Οἱ ἐν Ὀδησσῶ Γραικοὶ ἠσθάνθησαν ἀπὸ πολλῆς τὰ προτερήματα ταῦτα τοῦ θεῖου καὶ ἐπαράσθησαν πολλάκις εἰς τὸ ἐκεῖσε κοινὸν τῆς πόλεως θεῖον διάφορα δράματα εἰς τὴν νεωτέραν μας Γραικικὴν γλώσσαν, μὲ εὐαρέσθησιν ὄχι μόνον τῶν ὁμογενῶν μας, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀπὸ διάφορα φητισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης συμβέοντων ἐκεῖ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν. Εἰς τὴν παρασκευαστικὴν ἑτοιμασίαν γενομένην κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου παρελθόντος ἐνιαυτοῦ παρευρέθη ἐκεῖ καὶ ὁ ἡμέτερός Κομμάρης ἀνὴρ καὶ μὲ ἀίσθησιν καὶ κρίσιν ὀρθὴν τοῦ καλοῦ, καὶ μὲ βεβαίονει, ὅτι εἰς ἕκ τῶν φιλοθεάτρων ὑποκριτῶν ὁμογενῶν μας, Γεώργιος Ἀβραμιώτης, ὅστις ὑπεκρίθη τότε τὸν Θεμιστοκλῆν, ἠγωνίσθη τόσο ἐντέχνως καὶ φυσικῶς, ὥστε ὁ νέος οὗτος, εἴαν εὐρίσκετο εἰς καμμίαν ἀπὸ τὰς μετὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐγυμνάζετο συνεχῶς εἰς τοὺς θεατρικοὺς ἀγῶνας, ἐγίνετο βεβαίωτατα δραματικώτατος ὑποκριτῆς, καὶ τὰ πρῶτα φέρων τῆς σκηνικῆς τέχνης.

Τὴν 1/11 τοῦ Φεβρουαρίου ἐπαράσθη ἄλλο δράμα εἰς τὴν

Γραικικὴν γλώσσαν ἀπὸ τοῦς αὐτοῦς φιλοθεάτρων Γραικοῦς, ὁ κατὰ τὸν Σοφοκλῆν ἐγκαλλισθείς Φιλοκτήτης, εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλώσσαν μεταφρασθεὶς ἀπὸ προσκαίρω ἐκεῖσε διατρίβοντα πεπαιδευμένον καὶ φιλόκαλον νέον Κύριον Νικόλαον Πίκκολον. Τοῦ δράματος τούτου ἡ κοινὴ εὐαρέσθησις χρεασθεῖται εἰς τὴν ἐντέχνον μίμησιν τῶν ἀγωνιστῶν μας· διότι οὔτε ποικιλία σκηνῶν, οὔτε πρόσωπα πολλὰ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ, διὰ τὴν τρέπασιν καὶ τὴν ἐκπλήττωσιν τὸν θεῶν, καὶ τὴν τὸν φέρωσιν εἰς ἐκείνην τὴν ἀπάτην, χωρὶς τὴν ὁποῖαν αἱ θεατρικὰ παραστάσεις φαίνονται νηπιῶδη παιγνίδια. Καὶ ὅμως ὅλοι ἔμειναν ἐκστατικοὶ εἰς τὴν παραστάσιν· οἱ ὁμογενεῖς μὲ δάκρυα χαρᾶς ἐκρότου ἀδικίας· οἱ ξένοι ἐπευφίμουν καὶ αὐτοὶ τὸ εὖγε· καὶ ὁ ἐνδοξότατος Κομμάρης Λαγγεράν, ἀρχηγὸς τῆς πόλεως, ἀνὴρ γεμάτος εὐαισθησίας εἰς τὰ καλά, ὅλος ἐνθους γενόμενος, ὑπήγε μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς πρώτης Πράξεως εἰς τὴν σκηνὴν ἀπὸ τὰ ὄπισθεν μέρη τοῦ θεῖου, καὶ εὐχαρίστησε τοὺς νέους μας Ὀλυμπιονίκας, καὶ μάλιστα τὸν μουσὸπνευστον Ἀβραμιώτην. Τὴν δὲ ἑφεξῆς ἡμέραν τὸν ἐπροσκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ τοῦ ἐξήγησε περισσώτερον τὰ αἰσθήματα τῆς χαρᾶς του.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παραστάσεως οἱ ἐκεῖ παρευρισκόμενοι φιλόμουσοι καὶ φιλοθεάμονες σπουδαῖοι μας ἐσκόρπισαν ἀναβέν πρὸς τὴν σκηνὴν ὠδὰς ἐγκωμιαστικὰς καὶ σεφανωτικὰς τῶν ἀγωνιστῶν μας εἰς πολλότατα ἀντίγραφα· ἐκ τῶν ὁποίων μεταδίδομεν μίαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ, δεικνύουσαν καὶ τὴν ἐκ τῆς παραστάσεως χαρὰν τῶν καλῶν Ὀδησσιῶν, καὶ τὴν εὐδοκίμησιν τῶν φιλοθεάτρων ὑποκριτῶν:

Εἰς τοὺς φιλοθεάτρους Γραικοὺς Γεώργιον Ἀβραμιώτην, Ἰωάννην Ξένον, Ἰωάννην Μαρμούνην καὶ Ἰωάννην Μπαμπωγιώτην, κατὰ τὴν παραστάσιν τοῦ Φιλοκτήτου.

1
Ζῶσι πάλιν τῶν Ἑλλήνων
τῶν ὀνομαστῶν ἐκείνων
Ἡρώες οἱ παλαιοί!
Ζῶσιν ἔργα, ὀμιλῆαι,
Πᾶν καὶ ἀνδραγαθῆαι,
Ἄνιζοῦν καὶ οἱ θεοί.

2
Εἰς ἑσᾶς τὸ χρεασθῶμεν,
Χάριτας ὁμολογοῦμεν,
Εὐφρεῖς ἀγωνισαί!
Εὖγε! ὄντως Γραικοὶ εἶσθε,
Τοὺς προγόνους σας μιμεῖσθε,
Μελομένης ἔρασαι.

Εὐγε! ὁ Ἀπόλλων κράζει, Ἐγὼ ἔδειξα εἰς ὅλους
 Εὐγε! ἡ Πατρίς φωνάζει, Ἐγὼ γέννησα τοὺς Πάλους
 Τέκνα μου ἀγαπητά! Πρώτη καὶ τοὺς Σοφοκλεῖς,
 Σεῖς ἀνακαλεῖτε πάλιν, Ὡ φιλόμουσοί μου νέοι,
 Μετὰ τόσῃν πολλῇν ζάλην, Ἐσεῖς κάμνετε, γενναῖοι,
 Ἔργα μου τὰ ζήλωτά. Νὰ φανῶ πάλιν ἐγὼ.
 Εὐγενείας τὸ σημεῖον, Ἐσεῖς εἰσθε ἡ ἐλπίς μου,
 Θεῖον ἀρετῶν σχολεῖον, Ἐσᾶς, τέκνα, ἐκ ψυχῆς μου
 Τοὺς ἀγῶνας τῆς σκηνῆς, Στεφανόνω κ' εὐλογᾶ.

Γενικῶς δὲ ὁ πρὸς τὰ καλὰ ἐνθουσιασμός τῶν Ὀδησοῦν εἶναι πολλός· καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλπίζονται καὶ νέοι ὄμοιοι νῆες νὰ παιδευθῶσιν εἰς τὰς Ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης, καὶ σχολεῖα ἄλλα νὰ βοηθηθῶσι, καὶ βιβλία ἐπωφελεῖ νὰ ἐκδοθῶσι, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποθλέπει εἰς φρωτισμὸν τοῦ γένους ἢ προσαγευθῆ Ἰαπωνίας. Ἄμποτε νὰ εἶναι δεξιά τῶν ἐπαυτῶν τούτων Ἕλληνας αἱ περιστάσεις, διὰ νὰ συντρέχωσιν εἰς τὰς ἀγαθούστων σκοπούς! Ἄμποτε καὶ ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν πόλεων παρεπίδημοι Γραικοὶ νὰ γένωσι μιμηταὶ τῶν καλῶν τῶν, διὰ νὰ ἐπιταχυνθῆ οὕτως ἡ ἀρχίσασι σὺν Θεῷ πρὸς τὰ καλὰ πρόεδρος τοῦ γένους!

Κύριοι ἐκδόται τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ!

Ἐξ Ἰασίου τῆ 23. Μαρτίου 1818.

Πολλάκις εἰς πολλάς σας ἐπιστολάς ἠρώτησατε περὶ τῆς ταρινῆς καταστάσεως τῆς ἐνταῦθα Αὐθεντικῆς σχολῆς, καὶ ἐν αὐτῇ παραδιδόμενων μαθημάτων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μαθητῶν· ἀλλ' ὄχι, μὰ τὴν ἰσράν μας φιλίαν, ὅτι ἠμῶν λησα νὰ ἀποκριθῶ περὶ τούτου, ἀλλ' ὅτι ἐπλησίαζεν ἡδὴ ὁ καιρὸς τῆς ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν, καὶ ἤλπιζον νὰ σᾶς χρονοποιήσω τῆ εἰδήσει τῆς καλῆς προόδου αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ μεθόδου τῶν διδασκάλων. Ἀπολαύσατε λοιπὸν τὸν ἄνθρα τὰ εὐαγγέλια τῆς φιλομουσοῦ περιεργείας σας, μεταδόντες αὐτὰ διὰ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς λοιποὺς φιλομούσους ὁμογενεῖς.

Τῆ 15. τοῦ τρέχοντος ἐγένετο ἐν τῇ ἐνταῦθα Αὐθεντικῇ σχολῇ ἡ ἐξαμηνιαία δημοσία ἐξέτασις τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου Γοθδέλα· ἐξετάσθησαν ἡ α. τάξις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀλγεβραν καὶ τὴν Λογικὴν· ἐξετάσθησαν δὲ καὶ ἡ δευτέρα τάξις εἰς τὴν Ἀριθμητικὴν, τὴν ὅποιαν διδάσκει, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῆς αὐτοῦ Λογιότητος, εἰς τῶν τῆς πρώτης Μαθητῶν, ὁ Κ. Ἐλευθέριος Ἰδραῖος. Ἦσαν δὲ παρόντες ὁ ἐκλαμπρότατος Πρίγγιψ ἡδὲ τοῦ ὑψηλοτάτου ἠγεμόνος τῆς Μολδαβίας, καὶ τινες τῶν πρώτων ἀρχόντων τῆς ἠγεμονικῆς αὐλῆς, ἐτι δὲ οἱ ἐπίτροποι τῆς σχολῆς, ἦτοι ὁ πανερωτάτος ἅγιος Μολδαβίας, ὁ ἐκλαμπρότατος Πρίγγιψ Κύριος Σκαρλάτος Γκιγκας καὶ οἱ λοιποὶ μετὰ πολλῶν διαφόρου τάξεως θρατῶν· ἤρριψαν πάντες περίπου ὅσοι τυχεῶς προσεκλήθησαν εἰς ἐξέτασιν, μετὰ ξὺ τῶν ὁπίων ἦν καὶ εἰς Δάξ, οἱ δὲ λοιποὶ Γραικοὶ ἔτυχον δὲ τῆς ἀνταμοιβῆς οἱ, Γεωργίος Δημητρίου Καρπενησιώτης, Παναγιώτης Χριστοδούλου Καρυδιάς ἐκ Βασιλικῆς, Κωνσταντῖνος Μιτζορας ἐκ Μετζόβου, Κωνσταντῖνος Ἰωάννα ἐκ Κωνσταντίνης, Μαρτυρῆτις Στεφανίδης ἐξ Ἰωαννίνων, Μιχαὴλ Στίχης Δάξ.

Ἐν τῷ τέλει γενικὴ χαρὰ ἐφαινετο εἰς τῶν θρατῶν τὰ πρόσωπα, ἰδόντων τὰ ἔμπρακτα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιμελείας τῶν μαθητῶν καὶ τῆς τοῦ Κυρίου Γοθδέλα καὶ ἐμπειρίας καὶ ἀοκνίας· ὅτε καὶ ὁ φιλογενὴς ἀρχὼν μέγας Κόμιστος Κύριος Θεόδωρος Νέγρης, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ διδασκάλους, εἶπε τὰ δεῖ:

„Πόση χαρὰ περιπροχυθεῖσα ἡδὴ εἰς τὰς καρδίαις μας
 „ἐξέμπει τὴν φαντάσιαν ἀπάντων ἡμῶν, προσικονίζουσα τὸν
 „μέλλοντα φρωτισμὸν τῶν ἀνθρώπων! Ἐκείνης τῆς πόρῃς ἐπο-
 „χῆς οἱ ἄνθρωποι ἔσονται εὐτυχεῖς κατ' ἀλήθειαν, ἐπειδὴ ἡ
 „τοῦ κόσμου τούτου εὐτυχία δὲν ἀναρύσσεται ἀπὸ τὰ μεταλλ-
 „λεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, οὐδ' ἀπὸ τῶν θρόνων κα-
 „ταβρεῖ ἐπὶ τὴν Κοινωνίαν, καθὼς ἀπατῶμενοι πολλάκις νο-
 „μίζομεν. Τὰ πλοῦτι καὶ ἡ εὐγένεια, ἀν δὲν εἶναι δι' ὅλου
 „περιττὰ, ἐπὶ τοσοῦτον δὲν τὰ περιφρονεῖ ὁ σαφῆς, ἐμ' ὅσον
 „ἡ μὲν εὐγένεια ὑποτίθησι καλὴν ἀνατροπὴν, τὰ δὲ πλοῦ-
 „τι μέσα εἰσὶν ἐκπαιδεύσεως. Ἡ παιδεία μόνη νύρει τὴν
 „ἀληθῆ εὐτυχίαν, καθότι εἰς τὰ ἐκτὸς μὲν πράγματα δὲν
 „τὴν εὐρίσκομεν, ἢ συνειδήσις ἐπομένως τοῦ ἀνθρώπου πε-
 „ριέχει διατηροῦσα· ὅσον καλλιργεῖται ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος,

„γνωρίζομεν ἀκριβέστερον τὰ πρὸς τὴν Κοινωνίαν ἡμῶν χρεὴ,
 „καὶ τὴν ἀνάγκην συναισθανόμενοι τῆς ἐκπληρώσεως, ἀ-
 „σκοῦμεν ἀρετὴν ἐξετάζοντες δ' ἀκολουθῶντες ἡμᾶς αὐτοὺς,
 „ὅσον ἀνεπιλήπτους εὐρίσκομεν, τῶν καὶ χαίρομεν, καὶ εὐ-
 „τυχοῦμεν, προετοιμαζόμενοι ἄλλως διὰ τὴν ἐν οὐρανῷ
 „προσδοκωμένην αἰώνιον ἐκείνην μακαριότητα· ὁ εὐταῦθα
 „εὐτυχὴς εἶναι καὶ μετὰ ταῦτα μακάριος· ἡ μεταθετικὴ ἀ-
 „ρετὴ μὲ φαίνεται συντομωτέρα ὁδὸς πρὸς τὴν μακαριότητα.
 „Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ παιδεία εἰς ἀρετὴν τοὺς τροφίμους της ἡ-
 „ρουσα κυρίως εὐτυχεῖς ἀπεργάζεται, χαίρομεν ἡμεῖς ἡδὲ
 „βλέποντές σας προθύμως ἐκπαιδευομένους, καὶ εὐχαριστοῦ-
 „τες τοὺς διδασκάλους σας, εὐχόμεθα νὰ φθάσετε προσεχῶς
 „εἰς τὸ οὐ ἕνεκα, τὴν τῆς ἀρετῆς ἀσκήσιν· συνεισφέροντες
 „οὕτως εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἀληθῶς πεπαιδευ-
 „μένων, ἢτοι τῶν ἐναρέτων, ἢτοι τῶν εὐτυχῶν“.

Καὶ εὐτὼ διελύθη ἡ συνέλευσις, ἀπῆλθε δ' ἕκαστος εἰς
 τὰ ἴδια φέροντες μετ' ἑαυτῶν τὴν πληροφορίαν τῆς τῶν μα-
 θητῶν ἐπίδοσεως.

Ἡ ἀβεντικὴ σχολὴ κάμνει πρὸς τοὺς πολλὰς· ἐκτὸς τῶν
 εἰς τὰ μαθηματικὰ ἐνασχολουμένων, πλῆθος νέων ἀκροῦσι
 τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ Κυρίου Γεωργίου τοῦ
 Θεραπειανοῦ, ἀνδρὸς γηράσαντος εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς
 γλῶσσης ταύτης, καὶ πολλοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀμφι-
 σαντος, καὶ τῶντι καρποφοροῦσι μεγάλως ἀπαντες. Ἀκούου-
 σι δὲ καὶ τὴν Λατινικὴν, προτιμηθεῖσαν τῶν λοιπῶν, ὡς
 γλῶσσαν τῆς Φιλολογίας καὶ αὐτὴν. Εἰς δὲ πλείονα ἀκρί-
 βειαν προσεπισυνάπτεται καὶ ὁ ἀριθμὸς κατ' ὄνομα τῶν μαθη-
 τῶν τῶν διαφόρων μαθημάτων.

Μανουὴλ Βερνάρδος Κρής

Νικόλαος Ἀποστόλου Ρενιέρης μαθητὴς καὶ ἐπιστάτης τῆς
 ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας ἡγεμονικῆς σχολῆς, Πελοποννη-
 σίος, ἐκ Κορίνθου.

Παναγιώτης Χριστοδούλου Καροδιᾶς.
 Μιχαὴλ Σίχης, Δάξ. Γεώργιος Δημητρίου Καρπεν-
 Κωνσταντῖνος Μιτζίρα. σιῶτης.
 Κωνσταντῖνος Ἰωάννου ἐκ Κων-Γεώργιος Παναγιώτου Δάξ.
 σάντζας. Μαργαρίτης Σταφανίδης ἐξ
 Ἰωαννίνων.

Δημήτριος Παναγιώτου Πελο-Πέτρος Ἀυτωνίου Κωνσταντινου-
 πονησίου. πολίτης.
 Κωσθᾶκης Ῥάδου Δάξ. Κωνσταντῖνος Ἀθανασίου Πελο-
 Ἐλευθέριος Ἰωάννου Ἰδραϊῶς. πονησίου.
 Ἐλευθέριος Παναγιώτου Κων-Νικόλαος Ἰωάννου ἐξ Ἀγρᾶ-
 ραντινουπολίτης. φων.
 Ἰωάννης Χ. Γεωργίου Γούριος. Γεώργιος Μαυροειδῆς Δάξ.
 Καλλίνικος Ἱεροδιάκονος Θεο-Γεώργιος Παύλου Δάξ.
 σαλονικεύς. Ἀλέκος Μαυροειδῆς Δάξ.
 Ἀθανάσιος Χ. Γεωργίου. Παναγιώτης Δημητρίου Κων-
 Ἀυτωνίου Δημητρίου Ἰδραϊῶς. τζῆτης.
 Νικήφορος Ἱεροδιάκονος Μιτυ-Μιχαὴλ Κάσογλου Δάξ.
 ληναῖος. Χριστόδουλος Κωνσταντινου ἐκ
 Κύριλλος Βασιλείου Δάξ. Ζαγορά.
 Δημήτριος Λιθαδίτης. Νικόλαος Γκιούλογλου Δάξ.
 Ἰωάννης Ναουσαῖος. Ἀπόστολος Ἰωάννου Σμυρναῖος.
 Κωνσταντῖνος Γεωργίου, ἐξ
 Ἀγρᾶφων. Χριστόφορος Ἰωάννου Κυριμλής.
 Ἀθανάσιος Ἀνακασίου ἐκ Με-
 τζῆδου. Κωνσταντῖνος Καλούσης Δάξ.
 Κωνσταντῖνος Ἀνακασίου ἐξ
 Ἀγρᾶφων. Νεόφυτος Ἱεροδιάκονος Πελο-
 πονησίου.
 Μιχαὴλ Ἰωάννου Κωνσταντι-
 νοπουλίτης. Ρύγας Ἰωάννου ἐκ Ζαγοράς.

Οὗτοι εἰσὶν οἱ παραδιδόμενοι Ἀριθμητικὴν, Ἀλγεβρᾶν,
 καὶ Λογικὴν παρὰ τοῦ Κυρίου Γεωργίου, καὶ Ὀμηρον, Θουκυδι-
 δην, Πλούταρχον καὶ Ξενοφῶντα παρὰ τοῦ Κυρίου Γεωργίου
 τοῦ Θεραπειανοῦ.

Πολὺς δ' ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκομένων παρὰ τοῦ Κυρίου
 Καππαδόκη Γ' διδασκάλου, καὶ παρὰ τοῦ δ' διδασκάλου τῆς
 Γραμματικῆς καὶ τῶν μικρῶν μαθημάτων.

Β Ο Υ Κ Ο Ὑ Ρ Ε Σ Ι Ο Ν .

Εἰς τὸν ε'. Ἀριθμὸν τοῦ Α. Β. ἐδώσαμεν εἰδησὶν εἰς τὸ
 Πανελλήμιον περὶ τῆς ἀνοίξεως τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Λυκείου,
 περὶ τῆς ἐναρξέως τῶν μαθημάτων κ. λ. Ἐκοινοποιήσαμεν

προσέτι καὶ τὸν παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου Ἀρχόντος μεγάλου Ποσειδῶνικου Κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου κατ' ἐκείνην τὴν περίεσιν ἐκφωνηθέντα λόγον· ἰδοὺ ἐκδιδόμεν τῶρα καὶ τὸν ὁπίουον ὁ σοφολογιώτατος Κύριος Βενιαμὴν ἐξεφώνησε τότε λόγον·

„Πολλὰ γυναῖκες ἐποίησαν δύναμιν, σὺ δὲ ὑπέγκισαι καὶ ὑπεῆρας ὑπίσους“, ἐφώναξε μὲ ἐκπληξιν, ὡς εὐγενεστάτοι ἄρχοντες, ὁ σοφὸς Σολομῶν, ὅτε ἐπροεῖδε τὴν οὐξίαν τῆς Θεοτόκου! Τοῦτο αὐτὸ πρέπει νὰ φωνάξῃ καὶ πῆρ βαῶξ σήμερον, τὸ, πολλοὶ ἀνέντα τῆς Δακίης διεχύσαν, ἢ ἐζήτησαν νὰ διαχύσωσιν ἀγαθοεργίας ἐπὶ τῆς Δακίης· Σὺ δὲ, ὦ Καρατζᾶ, ὑπέγκισαι καὶ ὑπεῆρας ἅπαντας τοὺς πρὸ σὺ ἀνέντας, ὅτε ἐζήτησας νὰ καλλιεργήσῃς διὰ τῆς φιλοσοφίας τὸ λογικὸν τῶν Δακῶν. Τοῦτο εἶναι ἔργον Θεοῦ, καὶ ὄχι ἀνθρώπινον, εἶναι ἔργον ὑπερβαίνειν ἅπαντα τὰ ἔργα ἐπὶ τῆς Γῆς. Καθότι ἔξω αὐτῆ ἢ θάλασσα ἢ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος· ἔξωσαν τὰ ὄρη, αἱ λόφοι, αἱ πεδιάδες, αἱ φάραγγες· ἔξω ἢ Γῆ, λέγω, ὀλόκληρος μετὰ τῶν φυτῶν καὶ ζώων, πληρῶν τοῦ ἀνθρώπου. Τότε· ὅποια ἀμορφία δὲν ἤθελε καλύπτει τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς! Πόλεις δὲν ἤθελον εἶναι ἐπὶ τῆς Γῆς· καὶ μαι καὶ πολύχνια δὲν ἤθελον φαίνονται ἐπ' αὐτῆς· ἢ Γῆ ἤθελον εἶναι ἀγεωργητός· ἢ θάλασσα ἄνευ τινος πλοίου· τὰ πάντα ἔρημια, τὰ πάντα θηριότης, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ οὕτω τὰ ὄντα ὡς μὴ ὄντα. Καθότι αὐτίς, φέρε εἰπεῖν, ἦν λίθος, ἢ ξύλον, αὐτὸς δὲν ἤθελε γινώσκεισσι, οὔτε ἤθελον αἰσθάνηται τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, ἀλλ' ἤθελον εἶναι μὴ ὄν δι' ἑαυτῶν. Εἰβὶ καὶ ἦν τις θηριόν, ἢ πτηνόν, αὐτὸς ἤθελε μὲν αἰσθάνηται τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, εἴτε τῶν ἐνεργειῶν τῶν εἰς αὐτὸν ἐνεργουμένων σωμάτων, πλὴν δὲν ἤθελον ἔχει γινώσιν τῆς τῶν ὄντων ὑπάρξεως. Μόνος λοιπὸν ὁ ἀνθρώπος καὶ αἰσθάνεται τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, καὶ γινώσκει τὴν ὑπαρξίν τῶν ὄντων, καὶ ἐπὶ τὸ νοῦς αὐτοῦ ἐξικνεῖται μέχρι τῆς γνώσεως τοῦ ἰδίου δημιουργοῦ. Ὡς μόνος ὁ ἀνθρώπος εἶναι ὁ κατ' αὐτὸ κάτοικος τῆς Γῆς, ὁ εὐλισμὸς καὶ ὠραιότης τοῦ κόσμου, καὶ κύριος τῶν λοιπῶν ζώων, ὡς ὦν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοίωσις. „Καὶ ἐπεὶ ὁ Θεὸς ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὡς ἡμεῖς, ἵνα ἄρχῃ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτισμάτων“. Ἀλλὰ κατὰ τί ἄλλο εἶναι ὁ ἀνθρώπος εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ κατὰ

τὸ λογικόν· „πᾶν λογικὸν καὶ αὐτεξούσιον, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ“ κατὰ τὸν Δεῖον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν·

Ἄλλὰ τίς πάλιν, παρακαλῶ, ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ ὅτι τοῦτο τὸ λογικὸν ἐδόθη ἐκ Θεοῦ δυνάμει εἰς τὸν ἀνθρώπου, καὶ ὄχι ἐνεργείᾳ, καὶ ὅτι δεῖται ἐκτυλίξεως διά τινος χειρὸς, καὶ ὅτι αὐτῆ ἢ χεῖρ εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἢ ἀγωγὴ καὶ παιδεία· ἐκγονα τῆς φιλοσοφίας; Ἀφαίρεσον πᾶσαν ἀγωγὴν ἐκ τινος ἀνθρώπου, καὶ θελεῖς ἰδεῖ αὐτὸν ὅμοιον μὲ τὰ θηρία. Ἡμεῖς ἔχομεν ὄχι ὀλίγας ἰσορίας ἐξισορούσας ἡμῖν ὅτι εὐρέθησαν ἀνθρώποι ἐββημένοι εἰς τὰ δάση ἐκ βρεφῶν (γένους βέβαια τοῦ ἔρωτος, καὶ γαλακτοτραφέντες ὑπὸ τῶν ἀρκτῶν), οἵτινες οὔτε γλῶσσαν τινα ἐγίνωσκον, οὔτε μνήμην τινα εἶχον, καὶ ὡς ἄλλαι ἄρκται περιεπάτου μὲ τέσσαρα. Ὡς διὰ νὰ γένη ὁ ἀνθρώπος, εἶναι ἀνάγκη εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ ἀγωγὴν καὶ παιδείαν, καὶ τότε θελεῖ εἶναι ζῶον Θεογενὲς ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀλλέως αὐτὸς θελεῖ εἶναι θηριόν δυσμαχώτερον τῶν ἄρκτων καὶ λεόντων, ἢ φαῦλος καὶ ἀχρεῖος· ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον θελεῖ διαμεῖναι ὡς ζῶον ἄλογον, ἢ καὶ χειρὸν αὐτῶν. „Μέση οὖσα ἢ τοῦ ἀνθρώπου οὐσία“, λέγει ὁ Ἰερικλῆς ὁ φιλόσοφος, „τῶντε εἰδὲ νοούντων τῶν Θεῶν, καὶ τῶν μηδέποτε νοεῖν περικοτόων, ἄνευσι πρὸς ἐκεῖνα, καὶ κάτεισι πρὸς ταῦτα, νοῦ ἀποκτήσει καὶ ἀποδοῖα, πρὸς τὴν Θεῶν ὁμοίωσιν καὶ τὴν θῆριον διὰ τὸ τῆς φύσεως ἀμυγῆθιον ἀνά μέρος οὐκ εὐκρινόμενον“. Ἄν λοιπὸν καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐδημιουργῆθῃ μὲν ἐκ χειρὸς Θεοῦ δυνάμει λογικός, πλὴν εἴδη εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν νὰ ἀποκαταστήσωσιν αὐτὸν ἐνεργείᾳ λογικῶν, τίς πλέον δύναται νὰ ἀμυγῆθῃ ὅτι μόνος ἐκεῖνος τῶν ἡγεμόνων, ὃς τις προτιθεῖ νὰ ἀποκαταστήσῃ τοὺς ὑπηκόους; αὐτοῦ ἐνεργείᾳ λογικῶν, εἶναι ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἀνώτερος ἅπαντων; Καθότι ἀγκαλὰ καὶ κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, „ἴδιον τοῦ βασιλείως τοῦ προμηθεύσαι τῶν ἀρχομένων“, πλὴν ἐπειδὴ ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ἀγαθουργίαι, τὰς ὁποίας ἤθελε κάμει εἰς ἡγεμῶν εἰς τὸ ὑπῆκουσιν αὐτοῦ, ἀνάγονται εἰς τὸ σῶμα, καὶ μόνῃ ἢ τῆς παιδείας εἰς τὴν ψυχὴν· καὶ ἐπειδὴ ἢ ψυχὴ ὑπερέχει ἀσυγκρίτως τοῦ σώματος, ἕκαστος ἡμῶν ὁρᾷ ὅτι ἢ τῆς παιδείας εὐεργεσίᾳ εἶναι ἀσυγκρίτως μεζῶν τῶν λοιπῶν ἐνεργειῶν, καὶ ἀποτελο-

σμα τῆς ἀγαθῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον εἶναι τῆς τυραννίδος. Οὐ γὰρ ἐστὶ, λέγει ὁ Πλάτων (ἐν Θεογ.), περὶ ἐπιθειότερον ἢ ὁ ἄνθρωπος βουλευσάμενος, ἢ περὶ παιδείας αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτῶ οικείων. Καὶ ὅποιαν ἄλλην μείζονα τιμὴν δύνανται νὰ προσφέρῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ὕψιστον "Οὐ, ὅπου τὸ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἐαυτὸν ἐνεργεῖα λογικόν;,, Οὐ τιμήσεις θεῶν, λέγει Ἰερρακλῆς ὁ φιλόσοφος, ,, διδούς τί αὐτῶ, ἀλλ' εἰς,, τῶ θεῶ τὴν διάνοιαν ἐμοιώσης".

Τί δαί; εἶναι ἐλιγότερον ἐπιμερδεστέρα ἢ παιδεία εἰς μίαν διαίτησιν; Ἀλλὰ τὰ πλοῦτη πόθεν ἄλλοθεν γεννῶνται, ἢ ἐκ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν; Καὶ αὐτὴ ἡ Γεωργικὴ εἰς πάντα ἄλλο μέρος κάμνει προόδους, ἢ ἐνθα κάμνουσι προόδους αἱ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι; Οὕτως ἡμεῖς βλέπομεν τὴν Ῥωσσίαν, εἰς τὰς ἐφημερίδας, νὰ σέλλῃ ἀνθρώπους ἤδη εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν ἐνεκα τῶν τεχνῶν καὶ τῆς Γεωργικῆς. Ἐξετάσατε νὰ ἰδῆτε ποῖον ἔθνος εἶναι ἐπὶ τῆς Γῆς πλουσιώτατον καὶ ἰσχυρώτερον, καὶ πόσον δυσυχές καὶ ἀβλίον. Ὅπου προόδος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἐκεῖ πλοῦτος καὶ δυναμὴς, καὶ ὅπου ἐλλείπουσιν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι, ἐκεῖ ἀβλίτης καὶ δυσυχία. Ἔως οὐ οἱ Ἕλληνες ἐπρόσκειντο εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐφώναζον ,, πᾶς μὴ Ἕλληνα βάρβαρος" τὰ ἅμα ὅμως ἰδέτε τὴν κατάστασίν των. Ὅτι λοιπὸν ἡ ἀγωγή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τῶν ἂν οὐκ ἄνευ, οὐδεὶς νομίζω, δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ. Μένει λοιπὸν νὰ ἰδῶμεν ὅποιον τι ἐστὶ. Ὁ νοῦς, εἴτε ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει τρεῖς δυνάμεις: τὴν μνήμην, τὸ λογικόν, καὶ τὴν φαντασίαν. Ὡς εἰς τὴν ἀγωγήν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκτυλιχθῇ καὶ νὰ γυμνασθῇ ἐκαστὴ τούτων τῶν τριῶν δυνάμεων, τὸ δυνατόν, ἀνὰ μέρος διὰ τῶν μέθημάτων βέβαια τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐκάστην τούτων δυνάμεων. Εἰς τὴν μνήμην λοιπὸν προσιδιάζουσιν αἱ δάλεκτοι, ἢ Ἱστορία, ἢ Μυθολογία τῶν θεῶν ἑλῶν τῶν ἑθνῶν, τῶν ποταμῶν, τῶν θαλασσῶν, τῶν κατοικῶν καὶ προϊόντων τῆς γῆς ἐπιφανείας· ἐστὶ δὲ καὶ ἡ φυσικὴ Ἱστορία, εἴτε ἢ ἐξιστήσεως τῶν ὀρυκτῶν, φυτῶν, καὶ ζώων. Εἰς δὲ τὸ λογικὸν ἐν πρώτοις μὲν ἀνήκει ἡ ἰδεολογία, ἣτις ἔχει δι' ὑποκείμενον πῶς ἐκ τῶν αἰσθημάτων πιναύζουσι αἱ ἰδέαι, καὶ πῶς ἐκ τούτων αἱ ἀποφάνσεις καὶ οἱ συλλογισμοί: ἢ ἢ

θέλος εἶναι ἡ ἀνάλυσις τοῦ νοῦς, εἴτε ἢ ἔρευνα καὶ θεωρία τῶν ἰδιοτήτων τῆς ψυχῆς, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ γενικὴ Γραμματικὴ καὶ ἡ Λογικὴ. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνος ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀλλὰ πάμπολλα ἄλλα ὄντα, τοῦτου ἕνεκεν δεύτερον ὑποκείμενον τοῦ λογικοῦ εἶναι ἡ γνώσις τῶν ἰδιοτήτων τῶν σωμάτων, ἐξ ἧν ὁ ἄνθρωπος περικυκλοῦται: γενικῶν λέγω καὶ μερικῶν ἰδιοτήτων. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐν σημεῖον τοῦ σύμπαντος, ὅθεν διὰ νὰ γένη καὶ αὐτὸς σύμπαν, εἴτε νοητὸς κόσμος, εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὸν ἅπαντα ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἢ διὰ τοῦ νοῦς, εἴτε τῆς φιλοσοφίας. Ἐν πρώτοις λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἀπαντᾷ τὴν ποσότητα: τούτεστι τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν, καὶ ὁ μὲν ἀριθμὸς εἶναι τὸ ὑποκείμενον τῆς Ἀριθμητικῆς, ἢ δὲ ἔκτασις, τῆς Γεωμετρίας, ἣτις καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους κλάδους: Γεωμετρίαν ἰδίως λέγω, Ἄλγεβραν, Τριγωνομετρίαν, κοινῆς τομᾶς, κτξ. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τὰ σώματα εἶναι ὄχι μόνον ἔκτατα, ἀλλὰ καὶ κινητὰ, ἢ ἐπιστήμη ἣτις ἔχει δι' ὑποκείμενον τὴν κίνησιν τῶν σωμάτων, ὀνομάζεται Μηχανικὴ. Ἄν ὅμως καὶ ἡ Μηχανικὴ ἀντὶ νὰ ἐξετάσῃ τὴν κίνησιν τῶν ἐπὶ γῆς σωμάτων, μεταβῇ εἰς τὴν θεωρίαν τῶν οὐρανίων σωμάτων, τότε ἀλλάσει ὄνομα, καὶ ὀνομάζεται Ἀστρονομία. Εἰ δὲ καὶ ἐξετάζει τις ἐκείνας τῶν γενικῶν ἰδιοτήτων τῶν σωμάτων, αἰτίνας δὲν ὑποπίπτουσιν ἀκριβῶς εἰς λογαριασμὸν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν πέτραν, οἷαι εἶναι ἡ πορότης, ἢ ἐλασικότης, ἢ μαλακότης, ἢ σκληρότης, ἢ βευσότης, καὶ τὰ ἐξῆς, τοῦτο ὀνομάζεται γενικὴ Φυσικὴ. Καὶ μερικὴ ὅταν ἐξετάσῃ τὰς μερικὰς, ὡς εἶναι ἡ Ὀπτικὴ, ἢ Ἠλεκτρικὴ, ὁ μαγνητισμὸς, ὁ γαλοουαισμός, κτξ. Καὶ Χημικὴ ὀνομάζεται ἡ ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις τῶν σωμάτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὄχι μόνον θεωρία, ἀλλὰ καὶ πράξις: ὅθεν μετερμηνευόμενον, ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ὄχι μόνον σώματα, καὶ ζῶα ἄλογα, ἀλλὰ καὶ λογικά, εἴτε ἄνθρωποι, μεθ' ἧν ἕκαστος ἡμῶν βάλισα ἔχει ἀναφορὰν καὶ κοινωνίαν, καὶ ἐξ οὗ κρέματα ἢ εὐδαιμονία καὶ δυσυχία ἡμῶν, ἢ ἐπιστήμη ἢ διδασκαλία τῶ ἀνθρώπων τὸν δρόμον τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ὀνομάζεται Ἠθικὴ. Τέλος εἰς τὴν φαντασίαν ἀνήκουσιν οἷαι τῶν τεχνῶν ἔχουσι δι' ὑποκείμενον τὸ ὄρατον, ἢ τὴν μίμησιν τῆς φύσεως. Καὶ τοιαῦται εἶναι ἡ Ἰχνογραφία, ἢ ζω-

γραφική, ἢ Μουσική, ἢ Ποιητική, ἢ μελωδία, ὁ ρυθμὸς καὶ τὰ ἔξω.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μάθῃ τὴν ἄνευ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν, εἴτε διαλέκτου, ἕκαστος ὑμῶν ἔρει ὅτι πρῶτον μάθημα τοῦ παιδὸς εἶναι ἡ διάλεκτος, καὶ πρῶτ' διδασκαλὸς αὐτοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ τὴν μνήμην ἀπειρῶν, καὶ εἶναι βεδασμένος ἰκοινοῖ τὰς ἑαυτοῦ ἰδέας καὶ εἰς τοὺς μὴ παρόντας, τοῦτου νεκροῦ εἶναι πᾶσα ἀνάγκη εἰς αὐτὸν νὰ μάθῃ καὶ τὰ σημεῖα τῶν λέξεων: τοῦτέστι τὰ γράμματα, εἴτε νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ, καὶ πῶς νὰ ἐρῶγράφῃ. Καὶ ἕκαστος μὲν πρέπει νὰ μαθητὴν ἀνάγκη τὴν πατριὸν αὐτοῦ διάλεκτον, εἴτα ἕκαστον, ἢ τις συντρέχει ἢ πρὸς ἐπισημοῦν, ἢ πρὸς κυβερνήτην αὐτοῦ. Εἶναι ὅμως, ἡμιζῶν, ἐκτὸς πάσης ἀντιλογίας, ἡ Ἑλληνικὴ διάλεκτος ἀνωτέρα ἀπασῶν τῶν διαλέκτων καὶ κατὰ τὴν ἐξερμολόγησιν ἀπάντων τῶν πεπαιδευμένων τῶν διαφόρων ἔθνων. Καθότι αὕτη ἔχει πολλὰ προτερήματα, τὰ ἑποῖα αἱ λοιπὰ ὑπερβῆται. Καὶ α. προτέρημα ταύτης τῆς πνευματικῆς διαλέκτου εἶναι ὅτι ἀναφύονται ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης αἱ ἑκφράσεις τῶν πραγμάτων τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἐξ οὗ γίνεται ἑμμετρὴς ἡ ἀρχὴ αὐτῶν παρὶς ὅσα οἰκογενεῖα ἴσονται, ἐξ οὗ ἡ ἑλληνικὴ διάλεκτος διανέμει φυσικῶς τὰς ἰδέας εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ἐλλείπει ἐκ τῶν λοιπῶν διαλέκτων, καὶ διὰ τὴν φράσην εἰς τοῦτο ἐκεῖ, εἶναι χρεια πολλῆς σκέψεως, καὶ ἴσως οὐδέποτε ἀκριβῶς. β'. Προτέρημα ταύτης τῆς διαλέκτου εἶναι ὅτι ἐξηγεῖ τὰς ἰδέας διὰ τῆς συνθέσεως καὶ ἀναλύσεως τῶν λέξεων, καὶ ἑπομένως ἡ γνώσις αὐτῆς εἶναι τρόπον τινὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν γνώσιν τῶν ἐπισημῶν. γ'. Προτέρημα ταύτης τῆς διαλέκτου εἶναι ὅτι ὑπῆρξε διδασκαλὸς πολλῶν τεχνῶν καὶ ἐπισημῶν, ὧν περὶ τὰς λέξεις παραλαβῆσαι αἱ ξένοι διάλεκτοι οἰκειοποιήθησαν αὐτάς. Καὶ εἰς πολυμάχουτος ξένων διαλέκτων θέλει τὰς διαλέκτους ἐπὶ τῆς Γῆς ἄλυτον τινα, ἐνθα ἡ μὲν Ἑλληνικὴ κατέχει τὸν πρῶτον κῆρυκος, ἡ δὲ τῶν Κινέζων τὸν ἔσχατον. Καὶ ἂν μὲν ἦναι χρησιμὸς εἰς τοὺς ἑτεροθενεῖς ἡ Ἑλληνικὴ διάλεκτος, εἰς ἡμᾶς ὅμως τοῦς Ἑλληνας εἶναι ἀναγκασιότατη.

Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι καταχρῶνται παντὸς, καὶ ὡς φαίνεται ἡ κατάχρησις καὶ δεισιδαιμονία εἶναι ἔμμετρα εἰς τὸν ἄν-

θρώπου, καὶ δὲν δίδεται καλῶν ἐπὶ τῆς Γῆς, χωρὶς νὰ μεταμορφωθῇ εἰς κακόν, καὶ χωρὶς ἡ ποιότης αὐτοῦ νὰ τραπῇ εἰς φαρμακεραν. Ὅθεν ἡμεῖς βλέπομεν τὸ ἡμέτερον γένος νὰ διαπαντὶ ὀλοκληρῶν τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἄλλο, ἢ εἰς μίαν διάλεκτον: τοῦτέστιν εἰς σημεῖα τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν, καὶ ἅπαντα ἡ ἀγωγή αὐτοῦ καὶ παιδεία νὰ ἐπιεντραῶται εἰς μόνον τὴν γραμματικὴν. Ὡ ἀβλιότης! Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, ὁ εὐγενέστετος ἀρχοντες, ὡς φθάσαντες εἶπομεν, καὶ ὡς ἕκαστος ὑμῶν σύννοιδεν ἐν ἑαυτῷ, εἶναι ὄχι μόνον ζῶον μνημονικόν, εἰς ὅπερ ἀνήκει μία διάλεκτος, ἀλλὰ καὶ λογικόν, καὶ φανταστικόν, καὶ κυρίως εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ λογικόν. „Ἀνθρώπος“, λέγουσι καὶ οἱ λογικευόμενοι, „εἶναι ζῶον λογικόν καὶ ἐπισήμιον δεκτικόν“. Καὶ ἐπὶ χεῖρον, ἡ μνήμη δὲν ἔχει ὑποκείμενον μόνον τὴν διάλεκτον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα, καὶ ὄχι ὀλίγα: τοῦτέστι τὴν ἸσORIAν, ἢς ἄνευ, ὁ ἄνθρωπος μένει εἰς ἐν σημεῖον ἀσύνδετον, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀναφορὰν τινα μὲ τὸ παρελθόν: τὴν Γεωγραφίαν, ἢς ἀπουσίας, ὁ ἄνθρωπος ἠθέλεν ἔχει οὐδένα σύνδεσμον μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ ἠθέλε νομίζει ὅτι ἐκτὸς τῆς πατρίδος του ἄλλοι ἄνθρωποι δὲν εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς Γῆς: τὴν φυσικὴν ἸσORIAν, ἀλλέως ἔπρεπε νὰ ἀγνοῖ καὶ τί ἐστὶ μέταλλον, καὶ τί φυτόν, καὶ τί ὄργανικόν σῶμα, καὶ τί μὴ ὄργανικόν, καὶ τὰ ἔξω. Προσεβείσθω δ' ὅτι διὰ τὴν μάθητις ἄριστα τὴν ἑαυτοῦ διάλεκτον, εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃ καὶ μίαν ἄλλην ξένην, ὡς διὰ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀραιότητα τῆς ἰδίας διαλέκτου. Καθότι καθὼς διὰ τὴν γνωρίσητις τὴν ἀραιότητα καὶ τὰ προτερήματα τῆς ἰδίας πατρίδος, εἶναι ἀνάγκη εἰς αὐτὸν νὰ ἐξέλλῃ ἐξ αὐτῆς, καὶ νὰ διέλθῃ ἄλλας γαίας καὶ πόλεις, οὕτω καὶ διὰ τὴν καταλάβητις τὴν ὑπεροχὴν ἢ ἑλλειψιν τῆς ἰδίας διαλέκτου, πρέπει νὰ μάθῃ μίαν ἄλλην, ἐνθα συνήγαγον ἄνδρες σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι, ἀλλέως νομίζων ὅτι τὴν ἠξεύρει, τὴν ἀγνοεῖ.

Πλὴν ἔσω ὅτι ἔμαθετις, ἢ ὅτι νομίζει ὅτι ἔμαθεν τὴν ἑαυτοῦ διάλεκτον. Ἄλλ' αὐτὸς τί ἄλλο ἔμαθεν, ἢ σημεῖα τῶν ἰδεῶν; Διατί, δέομαι, ὑπάγειτις εἰς τὸ σχολεῖον; Διὰ τὴν μάθη. Τί; ὅτι τὰ γράμματα τῶν Ἑλλήνων εἶναι, καὶ ὅτι οὕτω συλλαβίζονται; Ὅχι βέβαια. Τί θαί; διὰ τὴν μάθη λέξεις, εἴτε σημεῖα τῶν ἐν τῷ ἐγκραφάλῳ ἡμῶν ἰδεῶν; Ὅχι

ἐναντιοβρίτης. Ἄλλὰ τί; Να μάθῃ πράγματα, μὲ τὰ ὅσα αὐτὸς ἔχει ἀναφορὰν· ὑπάγει νὰ γυμνάσῃ τὸ λογικόν του, νὰ συλλογιζήται ὀρθῶς· ὑπάγει νὰ μάθῃ ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀλλ' ἄπειρα ὄντα διαφόρου φύσεως, ἰδιοτήτων, μὲ τὰ ὅποια αὐτὸς ἔχει ἀναφορὰν· ὑπάγει νὰ μάθῃ ὅτι ἂν ἕν μέρος τοῦ σύμπαντος, ἔχει ἀναφορὰν καὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, καὶ ὡς πρὸς τὴν φύσιν, καὶ ὡς πρὸς τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ Θεοῦ· τίλος πάντων ὑπάγει νὰ ἀποκαταστήσῃ ἑαυτὸν ἀνθρώπου λογικὸν καὶ ἐνάρετον, εἴτε εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν. „Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν.“ Βλέπῃ μόνος εἶναι τῶ ἔντι μαθητῆς, ὅστις ἤθελεν ἀποκτήσῃ φροντισιν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του, ἀγαθότητα καὶ δικαιοσύνην· εἰς τὰς ἀναφοράς του, σαφροσύνην εἰς τὰς ἡδονάς του, οἰκονομίαν εἰς τὰ τῆς οἰκίας, τάξιν εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἰσχύον καὶ ὑπομονὴν εἰς τὰς ἀσθενείας του, ὑπόληψιν πατριώτου, καὶ ἡγήσει ἐκεῖνος, οὐτινος ἡ ζωὴ εἶναι εἰκὼν τῆς νοερᾶς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἐκπληξίαν βέβαια προξενεῖ πᾶς μία Δικία νὰ παραστήσῃ ἅπασαν τὴν ἀγωγήν τῆς νεολαίας αὐτῆς εἰς τὴν πνευματικὴν κατὰ τὴν ἀρετὴν, ἐν ᾗ εἶναι πλέον, ἢ ἰκανὴ νὰ συστήσῃ ἀκαδημίαν ἀντιπαρατετακτομένην μὲ πᾶσαν ἀκαδημίαν τῶν Ἑλλήνων! Ἄξιον ἀπορίας βέβαια τὸ νὰ βλέπῃ τις τοῦδ' ἐπιπέδου ἀρχοντας νὰ πέμπωσι τὰ τέκνα αὐτῶν παιδείας ἕνεκα, ἢ ξένας γαίους μὲ δαπάνας ἀδράς, ὡς οἱ μὲν γεννητοὶ αὐτῶν νὰ φέρωνται τῶν τέκνων, τὰ δὲ τέκνα τῶν γεννητῶν, (καὶ κύριος οἶδε τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν), χωρὶς νὰ φροντίσῃ νὰ φέρωσιν ἐκεῖθεν διδασκάλους, ἵνα ὠρελιθῇ καὶ ἡ πατὴρ αὐτῶν! Μία μικρὰ νῆσος· ἡ Χίος, ἔχει τοσοῦτους ἀρίστους ἐπισημονικούς διδασκάλους, ἔχει τοσαῦτα βιβλία ἐπισημονικά, ἔχει τοσαῦτα πειραματικὰ ὄργανα, καὶ μία Δικία ἔχει οὐδὲν τῶν τοιούτων! Διὰ νὰ γένωσιν οἱ παῖδες ἐνάρετοι, δὲν εἶναι ἄλλο μέσον, εἰμὴ τὰ καλὰ παραδείγματα, καὶ μάστιγα τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς. Ἄν οὗτοι ἐνεργῶσιν εἰς αὐτοὺς αἰσθημάτων καλὰ, ἀγαθότητα ψυχῆς, εὐεργεσίας εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, σέβας πρὸς τὴν ἀλήθειαν, δικαιοσύνην εἰς τὰς κρίσεις, τότε οἱ νεοὶ ἀνεπαισθήτως ἀπ' ὀλίγων ὀλίγων ἀποκαθίστανται τοῦτοι, καὶ οὕτως ἐκτελοῦνται ἀνθρώποι. Εἰ δὲ καὶ ἐξ ἐναντίας οἱ παῖδες δὲν βλέπουσιν ἄλλο, εἰμὴ κακὰ παραδείγματα,

εἰμὴ παρανομίας, εἰμὴ ἀσεβείας, τότε καὶ αὐτοὶ θέλουσι γένει ἐν πικρανομώτεροι καὶ ἀσεβέστεροι. Ἄλλ' ὡς εὐγενέστατοι ἀρχόντες, διὰ νὰ ἡνωθῆτε εὐδαίμων ἐπὶ τῆς Γῆς, πρέπει νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ εὐδαίμονα. Ἡ κακοδαιμονία τῶν τέκνων εἶναι κακοδαιμονία τῶν γεννητῶν. Ἄλλ' ὅταν οἱ νεοὶ μαυθίνωσιν ὀλοτελῶς οὔτε εἰς τὴν οἰκίαν τὸ τί ἐστὶν ἀρετῆ, οὔτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε εἰς τὸ σχολεῖον· τουτέστιν ἔταν δι' ὅλου λείπη ἡ ἀγωγή, τί ἄλλο θέλει γένει ἢ νεολαία, εἰμὴ ἀθλία; Οὐσίας λοιπὸν τοιαύτης τῆς νεολαίας, πῶς εἶναι τρόπος εἰς αὐτὴν νὰ γινώσκῃ τὸ τί σημαίνει γάμος, τὸ τί σημαίνει πατὴρ, τὸ τί σημαίνει οἰκονομία; Ἡ γραμματικὴ οὔτε ἐξήγησε ταύτας τὰς λέξεις, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ τὰς ἐξηγήσῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Πόσας ὅμως χιλιάδας ποηγεῖα ἢ συμπερώτερον εἰς τὴν πατρίδα σας νὰ δαπανήσῃ διὰ νὰ μάθῃτε τὴν σημασίαν τούτων τῶν λέξεων.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει ἐνεργητικὸς καὶ καθὸ αἰσθητικὸς, καὶ καθὸ λογικὸς· ζητεῖ ὅμως πάντοτε τὰς ἡδονικὰς ἐνεργείας, καὶ ἀποφεύγει τὰς ἀλγεϊκὰς. Ἄν λοιπὸν καὶ εἰς δὲν ἀποκαταστήσῃ ἑαυτὸν ἐνεργεῖα λογικὴν, δῆλον ὅτι αὐτὸς θέλει ζητεῖ μόνον καὶ μόνον τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθησέων, καὶ ὀλοτελῶς τὰς διανοητικὰς. Ἄπασα ἡ εὐδαιμονία αὐτοῦ εἰς ἄλλο δὲν θέλει ὑφίσταται, εἰμὴ εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθησέων· θέλει θυσιάζει εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ ἐκνευρωμένου σώματος, τὰς δυνάμεις τοῦ θηριωθέντος πνεύματος. Αὐτὸς βιβλίου δὲν θέλει πιάσει ποτὲ εἰς τὰς χεῖρας του, διότι τοῦτο εἶναι τῶν ἐνεργειῶν λογικῶν· αὐτὸς τελείως δὲν θέλει φροντίσει περὶ τῶν ὑποστατικῶν του, διότι τοῦτο εἶναι τῶν ἐνεργειῶν λογικῶν· αὐτὸς δὲν θέλει φροντίσει τελείως περὶ γεωργικῆς, διότι τοῦτο εἶναι ἔργον τῶν μὴ ἀρχόντων· αὐτὸς δὲν θέλει φροντίσει ὀλοτελῶς περὶ τῆς πατρίδος, διότι αὐτὸς εἶναι ὄχι ἐπίγειος· αὐτὸς ἄλλα θέλει λέγει, καὶ ἄλλα νὰ ἐνοῆ, διὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι διπλωματικός. Καὶ δικαίως, διότι τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀγωγή αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὡς ἄνθρωπε, τοῦτο τὸ μαλακὸν πλάσμα, ὅπερ ἐνεργεῖ εἰς τὰς χεῖρας σου ὁ Θεός, δὲν θέλει τὸ ἀρήσει ἀνεγέταρον καθὸ δημιουργὸς αὐτοῦ! Ἐχεις νὰ δώσης λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ καλῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. Πλὴν ἔχεις ὄχι ὀλιγώτερον νὰ δώσης δίκην καὶ εἰς αὐ-

τὴν τὴν ζωὴν· διότι ἂν ἡ ἀγωγή τῶν ἐκγόμων σου ἦναι κακὴ, ὁ πλοῦτος σου θέλει δοθῆ εἰς τὰς πόρνας, τὰ μούλη σου θέλουσιν ἀπεμποληθῆ, καὶ ἡ γενεά σου θέλει ἔντατα σὸν σοί. Τὸ πλεον ἡμερον ζῶν ἂν μὲν ἀρεθὴ εἰς τὰ ἄσθη ἀποκαθίσταται ἄγριον, ἂν δὲ εἰς τὰς ἀγορὰς, ἀχρεῖον. Ἄσθε εἶναι ἀνάγκη ἀγωγῆς καλῆς εἰς τὴν νεολαίαν, ἥς ἀποδοῖς, οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν εἶναι φαῦλοι, καὶ θέλει λείπει τοῦ προσώπου τῆς Γῆς καὶ ἡ ἀρετή. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοίωμα, ἔτα ἀποκαταστήσῃ ἑαυτὸν ἐνεργείᾳ λογικῶν καὶ ἐνάρετον. „Ἐσὺ ἢ ἀρετὴ, λέγει καὶ Ἰερακλῆς, εἰκὼν Θεοῦ ἐν ψυχῇ λογικῇ“ καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ τις ἑαυτὸν ἐνεργείᾳ λογικῶν καὶ ἐνάρετον, εἶναι ἀνάγκη ἀγωγῆς καὶ παιδείας, ἐπομένον εἶναι, ὅσοι τῶν Ἡγεμόνων φροντίζουσι περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας τῶν ὑπηκόων, ἐκεῖνοι μόνον νὰ ἦναι τὰ ὄντι ἐπίτροποι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἄλλ' ὡς φαίνεται, ἡ ἐπιτέλεσις τῶν καλῶν εἶναι τὸ πλεον ἐργῶδες ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ τούτου ἕνεκεν καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι τασούτον σπάνιον. Ἄσθε ἐπέπρωτο, ὡς φαίνεται, ἐπέπρωτο εἰς τὸν νῦν ἡγεμονεύοντα νὰ συλλάβῃ ταύτην τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν: νὰ φροντίσῃ περὶ ἀγωγῆς τῶν τέκνων σας, ἐκκαλῶν πάνταχόθεν τοὺς ἀρίστους διδασκάλους τοῦ ἡμετέρου γένους. Ἄν εἰς τοῦτο συντρέξῃ καὶ ἡ θέλησις τῆς ἡμετέρας εὐγενείας, ἀμφιβάλλω οὐδὲν ὅτι εἰς τὸ Βουκουρέσιον θέλει συζητῆ μία ἀκαδημία ἀντιπαράταττομένη μετὰ τὰς ἀκαδημίας τῶν περρωτισμένων ἐθνῶν, ὥστε νὰ προσρέχουσι μαθηταὶ ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τῶν πλησιοχώρων. Ἰμὲν ἀνήκει, ὡ εὐγενέστατοι ἄρχοντες, τὸ νὰ ἄριτε ἐκ τοῦ γένους σας τὸ ὄνειδος τῆς ἀμαθείας! Ἰμὲν ἀνήκει τὸ νὰ κάμνητε τὸ γένος τῶν Δακῶν νὰ σῶς ἀναγνωρίσῃ ἐνεργέτας τῆς ἰδίας πατρίδος! Ἰμὲν ἀνήκει τὸ νὰ ἀπαλλάξητε τὴν πατρίδα σας ἐκ τοῦ ζοφεροῦ σκοτοῦς τῆς ἀμαθείας! Οὐδεὶς τιμᾶται ὁ μηδὲν ἀγαθὸν τῶ κοινῶ προσφέρειν. Εἶμι δὲ πλεον παρὰ βέβαιος, ὅτι τῆς παιδείας προχωροῦσῃ, καὶ ἡ Γεωργικὴ θέλει καλλιεργηθῆ, ὥστε νὰ ἔχητε διπλασίως καὶ τριπλασίως τὰς προσόδους. Καὶ ποῖος ἐξ ὑμῶν δὲν θέλει τὸ νομίσῃ δόξαν, τὸ νὰ ἦναι μέλος μιᾶς διοικήσεως ἐχούσης δι' ἀρχηγὸν πλήρη ἀρετῶν καὶ πατριωτισμοῦ, ὥστε ἁμοφάνως νὰ προφητεύσητε ὅτι ἦλθεν καιρὸς τοῦ νὰ λάβῃ τὴν

ἐμ τινὰ μεταξὺ τῶν περρωτισμένων ἐθνῶν ἡ πατρίδας, ἂν ὅμως καὶ ὑμεῖς θελήσητε νὰ δώσητε χεῖρα βοήθειας εἰς ταύτην τὴν εὐγενῆ ἰδέαν τῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας τῆς Δακίας. Ἄν ὅμως καὶ ἐγὼ ἤθελον συνεισφέρειν ὅπως οὖν εἰς τὴν ἡμετέρην εὐδαιμονίαν, ἤθελον νομίξῃ ἑμαυτὸν εὐδαιμόνα. Καθίτι δὲν εἶδεται ἡδονὴ μεγαλιτέρα ἐπὶ τῆς Γῆς, ὅσον τὸ νὰ βλέπῃ τις ἑαυτὸν δημιουργὸν τῆς λογικότητος καὶ σπορέα τῶν φάτων, ὄντος φωτός αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. „Ἐγὼ εἶμι τὸ „φῶς“, φωνάζει ὁ ἦος τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀναβέν ἐς καταβαῖνον, εἴθε ὁ χορηγὸς τῶν φάτων καὶ πλάσης ἡμῶν Θεὸς νὰ μεταμορφώσῃ ἡμᾶς τῶ ὄντι εἰς εἰκὼνα καὶ ὁμοίωμα αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἡμᾶς ἐνεργείᾳ λογικῶν καὶ ἐργάτας τῆς ἀρετῆς. „Οὐδεμία“, λέγει καὶ Ἐρμῆς ὁ Τρισμέγιστος, „δικαιοτέρα εὐσέβεια, ἢ τὸ „νοῆσαι τὰ ὄντα, καὶ χάριν τῶ ποιήσαντι ὑπὲρ τούτων ὁμολογήσαι, ὅπερ διατελεῖν οὐ παύσομαι“.

Βενιαμὴν Λέσβιος.

Ἄσθε οὐ ἠνοίχθη τὸ Λύκειον καὶ ἤρξαντο τὰ μαθήματα, ἔφθασε καὶ ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως προσκληθεὶς εἰς παράδοσιν τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης διδασκαλὸς Κύριος Κωνσταντῖνος Ψωμάκης, ἐπὶ τοῦ ὁμοίου τῆς εἰς τὴν διδασκαλίαν καθέδραν καταστάσεως ἐξεφώνησε πάλιν ὁ ἀνωτέρω ἠθῆς Ἄρχων Ποσέλικος τὸ ἐξῆς λογιδριον:

Πρὸ ἡμερῶν τινῶν πρὸς τούτον τὸν εὐγενῆ καὶ φιλόμουσον ἀποτεινόμενος σύλλογον ἀνήγγειλα ὅτι ἡ ἐναρξίς τῆς παραδόσεως τοῦ σοφολογιατάτου Κυρίου Βενιαμὴν δύναται δικαίως νὰ λογισθῆ μινυτιῆς αἴσιος τῆς ὅσον οὐπω τελείας συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας· χαίρω (καὶ παρατηρῶ ζοφερῶς ἐξωγηρισμένην εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα τὴν αὐτὴν χαρὰν, ἣτις περιχέεται εἰς τὴν καρδίαν μου) ὅτι τὰ πράγματα σύμφωνον ἔχοντα τῆς λόγους τὴν ἐκδοσὶν ἀσφαλέςως καὶ μετὰ πλείονος τῆς πιθανότητος μᾶς ὑπόσχονται τὴν τελείαν τοῦ ποθούμενου ἐκπλήρωσιν.

Ὁ σοφολογιατάτος Κύριος Κωνσταντῖνος Ψωμάκης, τὸν ὁπῆον καινῆ τῆ ψήφου ἐπροσκαλέσαμεν, ἔφθασε τέλος καὶ ἐπισημοτέρως ἐγκαθιδρύεται σήμερον εἰς τὴν καθέδραν τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων εἰς ἣν προσεκλήθη. ἡ φήμη τῶν προτερη-

μάτων, και τῆς φιλογενείας τούτου τοῦ πεπαιδευμένου ἀνδρός· οἱ ἐκ πολλῶν και προσφάτων παραδείγματων ἀποδείκνυται καρποὶ τῆς ἀόκνου ἐργασίας, και κοινωφελούς ἐπιμελείαςτου, μάς ὑπόσχονται και τοῦ λοιποῦ κέρτους ἀνάλογους τάς ἐλπίσιν ἡμῶν, και δὲν μένει ἄλλο σοχάζομαι εἰς τούς ἐπιθυμοῦσι νά γίνωσιν ἐγκρατεῖς τῆς Ἑλληνικῆς τέλειαις, εἰ μὴ τὸ νά θελήσωσιν· ἄλλ' εἰς τούτο πρέπει τάς νά ἀμικριβάλλωμεν; ἐγὼ τουλάχιστον δὲν δύναμαι νά ἀμικριβάλλω, διότι, ὡς και ἄλλοτε εἶπον, μέ χαρὰν μεγάλην παρητήρησα, ὅτι ἂν ἐκ διαφόρων περιστάσεων δὲν ἠδυνήθην μὴ χρι τούδε νά ἐκπαιδευθῶμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν εἰς τὸ ὅποιον ἐφάσαν τὰ πεφωτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ὑπερπερισσοῦ πλουτοῦντα τῶν ὅσων ἡμεῖς ὑπερούμεθα μέσων, ἐφύλασμεν ὅμως νά γνωρίσωμεν τὴν ἀνάγκην, και τὴν μεγίστην ἀφελειαν τοῦ πράγματος, και ἡ γνώσις ταύτης τῆς ἀληθείας εἶναι ἰκανωτάτη νά μάς ὀδηγήσῃ εἰς τὰ χρέη μας, διὰ νά ἀπελαύσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐγνωρίσωμεν και ἐκωφελές, και ἀναγκαϊότατον. Πρώτιστον δὲ τούτων τῶν χρεῶν εἶναι ἡ ἐπιμέλεια, δι' ἧς τὰ πάντα κατορθωτά, δι' ἧς τὰ πάντα γίνονται.

Χρέος τῶν φροντιστῶν, και ἐφόρων τῆς Ἀκαδημίας εἶναι τὸ νά προμηθεύσωσι τὴν ἀναγκαϊάν ὕλην, και τὰ προσφαιτερα μέσα διὰ τὴν ταχυτέραν ἐπίδοσιν τῶν μαθητῶν, ἢ σύσεις τῶν σοφολογιωτάτων Κυρίου Βενιαμίν, και Κυρίου Κωνσταντίνου, ἢ ἐκλογή τῶν λοιπῶν Διδασκάλων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἰκανωτάτων εἰς τὸ νά τελειοποιήσωσι τὴν ἢν ἕκαστος παραλαμβάνει τάξιν τῶν μαθητῶν, ἢ πρόσκλησις και ἄλλων σοφῶν και πεπαιδευμένων ἀνδρῶν (ὧν εἰς και τὸν σοφολογιωτάτος Κύριος Κωνσταντίνος Ἰατρόπουλος, τοῦ ὅποιον τὴν συγκατάθεσιν εἰς τὴν γενομένην πρὸς αὐτὸν πρόσκλησιν εὐλόγως ἐλπίζομεν), ἢ φροντίς τῆς προσκλήσεως βιβλιοθήκης, τοῦ ἀναγκαϊοτάτου πράγματος και διὰ τούς διδασκάλους, και διὰ τούς μαθητάς, αἱ περὶ ἐσωτερικῆς εὐταξίας και εὐθυμίας τοῦ σχολείου διαταγαί, ὅλα αὐτὰ ἀφορῶσιν εἰς τὸ νά ἐκπαιδευθῶσιν τὴν πρόσδοσιν, νέοι φιλόμαστοι· ὅλα μαρτυροῦσιν ὅτι εἰ ἔσφοροι ἐκπληροῦντες τὰ χρέη των φροντίζουσι τὴν ἐπιένεσιν ἐντελῆ προμηθειαν τῶν μέσων, δι' ὧν δύνασθε νά τελειοποιηθῆτε εἰς τὰ μαθήματά σας, και ἀκωλύτως νά διαπαι-

ζητῆ τὸ προκείμενον ζάδιον· φροντίσατε λοιπὸν νά φανῆτε γενναῖοι ἀβλήται εἰς τούς ἐσομένους ἀγῶνας τῶν γυμνασίων, διὰ νά σεφανωθῆτε μέ εὐφημίας, και νά προσπολαύσῃτε τῶν ὑποσχεθέντων ὑμῖν βραβείων. Ὁ ἀγὼν τῶν γυμνασίων θέλει εἶναι δεινότερος παρὰ ἄλλοτε, τὸ ὁμολογῶ, διότι θέλει γίνεσθαι ἀπὸ ἐξετασῶν ἐπὶ ταύτῳ προσκεκλημένων· ἄλλ' ὅσον ὁ ἀγὼν εἶναι δεινότερος, τοσοῦτον αἱ εὐφημίας και τιμαὶ θέλουσιν εἶναι λαμπρότεραι, και ἡ ἰδία εὐχαρίστησις τῶν εὐφημουμένων μεγαλυτέρα.

Ἐγὼ εὐχομαι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοῦ γυμνασίου νά σῶς ἰδῶ φαίδρους, και παρὰ πάντων εὐφημουμένους· τοῦτο βεβαίως εὐχέσθε και ὑμεῖς, και πάντες οἱ συμπαρόντες.

Κατὰ τὴν περίεασιν ταύτην ἐξεφανώθη και ὁ ἀκόλουθος λόγος παρὰ τοῦ Κυρίου Κ. Ψωμάκη:

Καθὼς ὁ χρυσὸς ἄλλοτε ἄλλως βασιανίζομενος ὑπὸ τοῦ πυρός, και εἰς πολλὰ εἶδη μεταποιούμενος ἐκ τῆς τέχνης, δὲν μεταβάλλει πώποτε τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἄλλὰ πάντοτε διαμένει χρυσός· οὕτω και ὁ φιλόμαστος χαρακτήρ τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καθ' ὅλας τὰς ἐμπεισοῦσας περιστάσεις διέμεινε μόνιμος και ἀνεξάλειπτος. Ἡ Ἑλλὰς τοίνυν ἢ πάλαι ποτὲ διδάσκαλος ὑπάρξασα τῶν ἐθνῶν, ἢ περίελεπτος ἐκείνη τῶν ἐπιστημῶν μήτηρ, και τῶν ἀραισιότατων τεχνῶν γεννήτρια, καίτοι πρὸ πολλῶν ἡδὴ αἰῶνων παλλὰς παθοῦσα μεταβολάς, και πολλακίς κινδυνεύουσα νά ἐκβαρβαρωθῆ τέλεον, δὲν ἐφάνη ὅμως πώποτε γῆ ἔρημος και ἐπιλεησμένη, οὔτε ἀπαίλισε τὴν ἐμφυτον αὐτῆς εἰς τὰ καλὰ κλίσιν, και τὸν διακαῆ περι τὰς Μούσας ἔρωτα, ἄλλ' αἰετοτε και ἐν τοιούτοις δεινοῖς ἐφύλαξεν και φυλάττει τὸν ἐνδοξον αὐτῆς χαρακτήρα, αἰσχισον πάντων δυσυχημάτων τὴν ἀπαιδευσιαν κρίνουσα. Διὲς περ κατ' ἀρχὰς μὲν τῶν ἐπισυμβάντων δεινῶν μηδὲν μέγα και ἐπῆξιον δυναμένη νά κατορθώσῃ, ἔσπευδε νά ἀναζωοπύρησῃ τούς ἐναπολειφθέντας σπιυθῆρας τῆς προγονικῆς διαλέκτου, φιλοκαλοῦσα ὅλας δυνάμεις τούς ἐπισημοτέρους τῶν Συγγραφέων και Ποιητῶν· ἔπειτα δὲ κατ' ὀλίγον και βαθμῶν εἰσήγαγεν εἰς τὰ σχολεῖά της, οὐ μόνον τὴν τῶν Ἀρχαίων φιλοσοφίαν, ἄλλὰ και πᾶσαν τὴν τῶν Νεωτέρων· και ἡ ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ κλεινὰ αὐτῆς σπουδαστήρια ἐντε Ἰαννί-

νοις, καὶ Κίῳ, καὶ Σμύρῃ, καὶ πολλοῦσιν, οὐ μόνον Πλάτωνες, καὶ Ἀριστοτέλεις, ἀλλὰ καὶ Καρτέσιοι καὶ Νεύτωναι, καὶ ὁ ξύμπας τῶν πάλαι καὶ νῦν φιλοσόφων χορὸς.

Μὲ τὸν αὐτὸν τοῖνον τρόπον φιλοτιμουμένη καὶ ἡ λαμπροτάτη αὐτῆ ἡγεμονικὴ πόλις, ἡ νεωτάτη τῆς Ἑλλάδος θυγάτηρ, καὶ γνησίᾳ τῶν μητρῶν ἀγαθῶν ζηλωτὴς, δὲν ἐπαυσε πώποτε σπουδῇ τῶν ἀειμνήσων αὐτῆς ἡγεμόνων προθυμουμένη νὰ καθιδρύσῃ ἐν αὐτῇ τὰς Μούσας, νὰ ἀναδείξῃ πάσης σοφίας καὶ ἀρετῆς ἀκρόπολιν, καὶ τὸ ὑπέρημα τῆς αἰκίας μητρὸς ἀξιοπρέπῳ νὰ ἐκπληρώσῃ. Θεία γὰρ ἀρογῆ κρείττονος πειραμένη τοῦ δαίμονος, καὶ κοσμουμένη μὲ ἰσογυμνάς εὐσεβεστάτους καὶ πανσόφους, καλλυνομένη μὲ ἰσοτέραν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν, ἔχουσα αὐτόχθονας παντογενεῖς ἀρχοντας· καὶ ἔτι ἐπαπολαύουσα χριστιανικωτάτης ἐξουσίας, εὐνομίας, καὶ ὅλων τῶν ἐνδόξων δικαιοματῶν, μὲ τὰ ὅποια καταγλαΐζεται· ἐπομένως ἀνάξιον αὐτῆς ἡγίται τὸ νὰ μὴ ἐγκολπωθῇ προθυμότερον τὰ καλὰ, καὶ νὰ μὴ περιβάλλῃ περισσότερον τὰς σεμνοπρεπεῖς Μούσας· ἐκ τῶν ὁποίων φέρεται θεοσέβεια, βλαστάνουσι τὰ χρυσὰ ἤθη, ἀνίστασιν οἱ νόμοι, καὶ τελεσιουργεῖται τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ὁ καρπός· τὶ γὰρ ἀγαθὸν θεϊότερον καὶ ἀναγκαϊότερον τῆς παιδείας; οὐδὲν ἄλλο βέβαιον· ὅτι δι' αὐτῆς γινώσκειται καὶ ἡ νομιμνῆται ὁ τῶν ὅλων δημιουργός, δι' αὐτῆς οἱ ἱεροὶ νόμοι θεσπίζονται, δι' αὐτῆς ἡ πολιτικὴ ἰεῦταξία κρατύνεται καὶ συντηρεῖται, δι' αὐτῆς πᾶσαι τέχναι καὶ ἐπιστήμαι ἐπὶ τὸ πλεόντερον φέρονται. Διόπερ καὶ ἡ μεγαλόπρεπὸς αὐτῆ εὐσεβὴ φρόνησις καὶ μεγαλοφρόνως ἀνωθεν διοικουμένη, ἀείποτε μὲ δίδεωσε τὸν πρὸς τὴν παιδείαν αὐτῆς πόθον ἀγαρμμίων· ἡδὴ μέντοι διὰ τῆς πατρικῆς κηδεμονίας τοῦ πανσεβάστου ἡμῶν Αὐθέντου ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀνεξώσατο τὸν ζῆλον, καὶ μετ' ὑψηλοῦ κηρύγματος συγκαλεῖται πανταχέθεν καθηγητάς· ἀναλίσκει τὸν θεῶν κλυτὸν, ἵνα πλουτήσῃ τὴν ἠφθαρτον· δίδωσι τὰ μικρὰ, ἵν' ἀντιλάβῃ τὰ μεῖζον· καὶ μὴ δευρὸς φειδομένη πόνου καὶ ἀγῶνος εἰς τοῦτο μόνον βλίπτει, ὅπως εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἔδαφος ἀνακαλέσῃ τὰς μητρικαὶ κείνας Ἑλληνίδας ἀρετὰς, τὰς ἐπιστήμας λέγω, τὰς τέχνας καὶ τὴν διάλεκτον.

Οὐχ ἦντων δὲ καλῶς ποιούσα, εἰσάγει μὲν ἄλλας δι

λίτους εἰς τὸ Λύκειον, τὴν τε Λατινίδα καὶ Γαλλικὴν, θελούσα πολυειδῶς νὰ φαιίσῃ τὸ ἔθνος, καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ φιλάρετον ἅμα καὶ πολιτικόν· προτιμᾷ δὲ καὶ ἐγκολποῦται φιλοτιμότερον τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ταύτην ὡς θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος σπεύδει νὰ ἐξοικειωθῇ περισσότερον, μάλα δίκαιως· πᾶσαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς αἱ ἐπιστήμαι καὶ φιλολογικαὶ τέχναι αὐτῆν ἐγνώρισαν μητέρα καὶ τροφόν· ὑπ' αὐτῆν ἐδοξάσθη ἡ ποίησις, διέπρεψεν ἡ φιλοσοφία, καὶ ἡ τῶν βητόρων καὶ συγγραφέων εὐφράδεια ἔφρασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης. Ὁ βεν ἀπὸ τοῦ Ὀρφῆως καὶ Ὀμήρου τῶν πρώτων αὐτῆς ποιητῶν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, δὲν ἐξῆλθον ποτὲ καιρὸς, καθ' ὃν ἡ ἡγλαύσσα αὐτῆ δὲν ἐναμίχεται ὑψηλότερα, καὶ σοφαιότερα, καὶ ἀνθηροτέρα τῶν ἄλλων γλωσσῶν, καὶ μόνη ἱκανὴ νὰ ἀπαρίσῃ καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ τὰ ἔθνη τὰ εἰς ἀκμὴν χωροῦντα δυνάμειως.

Ἐντεῦθεν οἱ Ἕλληνες, καίτοι ἐκπεσόντες πάλαι τῆς πρώτης τῶν ἐλευθερίας, ἅμας καὶ εἰς τὴν δυσχυρίαντων ἐξῆλθον ἐπαινετοὶ καὶ ἀξιαγάθοι· διότι οὐ μόνον ὑπὸ τῆ δουλείᾳ δὲν συνδιέφθειραν τὰς ἐποφελεῖς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ ἐφώτισαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνθρώπισαν τοὺς κυρίους αὐτῶν· καὶ κυριευθέντες πρότερον μὲν ὑπὸ Μακεδόνων, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων, οὐ μόνον δὲν κατεφρονήθησαν παρὰ τῶν νικητῶν, ἀλλὰ καὶ θαυμάσθησαν διὰ τὰ ψυχικὰ τῶν προτερημάτων, προτιμώμενοι τῶν ἄλλων ὑποχειρίων ἔθνων, καὶ σεβόμενοι ὡς καθηγητὰι αὐτῶν καὶ διδάσκαλοι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς αἰῶνας δὲν μένει πάντῃ ἀεράδευτος ἡ ἀρετὴ καὶ παιδεία τοῦ Γένους, ἀλλ' οὐδὲν ἦντων βραβεύεται ὑπὸ τῶν κρατούντων εὐγνωμόνως, ἀνυψουμένη εἰς ἡγεμονικούς θρόνους, καὶ καλουμένη συνεργός εἰς τὰ ἀπόβητα τῆς βασιλείας· ἐπειδὴ καθὼς εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς Ἑλλάδος διέπρεπον Σόλωνες, Πλάτωνες, καὶ Ἀριστοτέλεις· καὶ εἰς τὴν παρακμὴν, Πλούταρχοι, Λουκιανοὶ, Θεμιστοῖ, καὶ ἄλλοι πλείστοι· αὐτῶ καὶ ἐν τῇ καταπτώσει αὐτῆς διέλαμψαν ἄνδρες σοφοὶ καὶ πολυμαθέστατοι, ὅτε ἀειμνήστος ἐξ ἀποβήτων Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεὺς, ὁ Ἀθηναῖος Μελέτιος, οἱ ἐν Ἰωαννίνοις Παλλάνοι, ὅτε ἀσίδιμος ἐκείνος Εὐγένιος, καὶ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, Νεόφυτος ὁ κλεινός, καὶ Λάμπρος ὁ Φωτιεῖδος, καὶ πλείστοι ἕτεροι καθηγητὰι· ἂν ἐπιλείψει μὲ ὁ χρόνος διηγούμενον τὰ ὀνόματα· ἐκ τῶν ὁ

παιών διδασκόμενον κατὰ καιρούς και φωτιζόμενον τὸ Γένος ἀνέδειξε, και ἀλληλοδιαδόχως ἀναδεικνύει ἡγεμόνας πατριάρχας, Ἀρχιερεῖς πολυμαθεῖς, ἀρχοντας, ἰατρούς, και διδασκάλους παντοῖα κεκοσμημένους ἀρετῇ και σοφίᾳ· και ἐν ἐκάστῃ τάξει και ἐπαγγέλματι ἀνδρας ἀρίστους.

Ταῦτο δὴ τὸ τῆς παιδείας καλὸν φιλοτιμούμενοι νὰ ἐπισημώσωσι και ἐνθάδε ὅ,τε ὑψηλότατος και εὐσεβέστατος ἡμῶν ἀθλήτης, οὐ περ ὀδριακῆς περὶ τὰ καλά ζήλος ἐνεχεῖ πανταχοῦ διεγείρων πάντας εἰς δάμνασιν· και ὁ πανιερώτατος και διπρόβλητος Μητροπολίτης· οἷτε Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, και οἱ πανευγενέστατοι Ἀρχοντες· και σπεύδοντες νὰ ἀναδείξωσι νέον Λύκειον τὴν ἐνθάδε σχολὴν, και νέας Ἀθήνας τὴν πατρίδα, μετεκαλέσαντο πανταχοῦθεν, οὐς ἠνέδεκσαν σοφιστικῶν καθηγητῶν· μετ' αὐτῶν και τὸν ἐλάχιστον ἐμὲ, εἰς τὴν τῶν Ἐλληνικῶν μαθημάτων καθέδραν· ἐμπρόσως κρίνοντες, ὅτι πρὸ πάντων ἢ διὰλεκτος πρέπει νὰ ἐκδιδάσκαται ὡς κριτικῆς και βίσις παντὸς ἄλλου μαθήματος· ἔ, οὕτω προπαρασκευασθέντι οἱ φιλομαθεῖς ἡμῶν νεοὶ νὰ προσέρχονται εἰς τὴν φιλοσοφίαν, προεπιστάμενοι τὴν διὰλεκτον· ἐπειδὴ οὕτω δύναται νὰ ἀνδειχθῶσιν ἀρέλιμοι και εἰς ἑαυτοὺς, και εἰς τὴν πατρίδα, ἔ, εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, καθότι ἐξ ἐναντίας εἰς ἀνθρώπος πάντῃ ὁ μῦθος τῆ ὀρθῶς λέγειν και γράφειν, και ταυτὸν εἰπεῖν ταύτῃ ἀγλαῶστος, ἀν αὐτὸς τυχὸν ἤθελε γίνῃ και πανταχοῦ μου, ποῖαν ἀφάελειαν προξενεῖ; οὐδεμίαν βέβαια, σερούμενος τοῦ ἀναγκαστοῦ μέσου πρὸς τε διδασκαλίαν, και συγγραφήν, και παράδοσιν· ἄς, ὁ κοινωφελὴς ἀνθρώπος δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνον πλουτισμένος ἀπὸ γνώσεις ἐπιστημονικῆς, ἀλλ' ἐν ταυτῶ νὰ εἶναι και φιλολόγος, και φιλοῖσως, ἐμπειρος τῶν ἀρχαίων και νεωτέρων ἐθῶν, τῶν φιλοσόφων δογμάτων, τῶν ἀρετῶν παρομιθῶν, τῶν κομψῶν ἀποφθεγμάτων· και ἐπιμῶλλον ἐμπειρος τῆς ὑγιαινούσης ἐκείνης ἠθικῆς και πολιτικῆς και πρὸ πάντων τῆς ἐκκλησιαστικῆς και κοσμικῆς ἱστορίας, και τῆς Θεοπνεύστου Θεολογίας· τὰ ὅποια ὁ φιλομαθὴς νεὸς ἀματὶ σπουδῆ τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης τὰ συνεκμανθῆναι βεβαίως· και οὕτως ἀπαρτιζόμενος, τί μὲν ἐξ αὐτῶν διδασκτικῶν μαθημάτων, τί δὲ ἐξ οἰκείας φιλοπονίας, πράγεται ἀγαθὴ τύχη εἰς τὸ μέγα τῆς φιλοσοφίας εἶδιον, και ἀνὴρ ἐν κοινῇ κοινωφελέστατος ἀναφαίνεται· ἐκ' γὰρ τῶν οὕτω παιδευθέντων και συγκροτηθέντων, ἡμπορεῖ βέβαια ἢ πατρίς νὰ ἐλπίσῃ τὰ

χρηστότερα· νὰ ἀπεκδέχεται ἐκείνου τὸν πάλαι αἰῶνα τὸν χρυσοῦν, τὸν ὑμνούμενον.

Ὅθεν, ὡ φίλτατοι φοιτηταί, ὅσοι ἤδη ὑπ' ἐμοὶ καθηγητῆ και διδασκάλῳ χαρεῖτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀειμνήσων ἐκείνων χρυσοῦν συγγραφέων (1) και ποιητῶν, πρέπει και, πρέπει τώρα νὰ καταβύλετε περισσοτέραν ἐπιμέλειαν και σπουδὴν· νὰ ἀπομάζετε ἐντεῦθεν τὰ κάλλι τοῦ λόγου· νὰ μιμηθῆτε ὡς οἶοντε τὸ ὕψος και μέγεθος τῆς ἐκείνων ἐκφράσεως· και, ὅσάκις ἀπτεσθε τῆς γραφίδος, νὰ ἀναπολήτε τοὺς Θεοσπειοὺς ἐκείνους ἀνδρας, πῶς τάχα ἤθελαν ἐκφράσῃ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἔνοιαν; πῶς ἤθελαν ἐκλέσῃ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἰδέαν; και πάλιν, παυσάμενοι τοῦ γράφειν, ὁμοίως νὰ σκέπτεσθε καθ' ἑαυτοὺς, ὅποιοι ἄρα κριτικῆς ἤθελε γίνῃ περὶ τὰ Ἰδιᾶς φιλοπονήματα ὁ Θεοκυδίδης τυχὸν ἢ Ὀμηρος· και οὕτως ἐκ ταύτης τῆς παραθέσεως και ἀναφορᾶς μυωπιζόμενοι νὰ ἐπιφύεσθε φιλοτίμως εἰς τὴν ἐκείνων ὡς εἶρηται μίμησιν. Πρὸ πάντων δὲ νὰ δοξάζετε σκοπὸν και τέλος πάσης μαθήσεως και ἐπιστήμης τὴν Θεοδίδακτον ἡμῶν Φρησκείαν, και τὰ χρυσὰ και ἐνάρετα ἦθη, ἐπικαλούμενοι καθ' ἐκάστην τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν· ὅτι πᾶν δάρισμα τέλειον ἐκείθεν κατέρχεται και διανέμεται τοῖς πιεστοῖς. και οὕτω ποιοῦντες, δὲν ἀμφιβέλλω, ὅτι και ἑαυτοὺς μετ' οὐ πολὺ θέλετε καταστήσει ἀξίους τῆς κοινῆς ὑπολήψεως· και τοὺς παυσεβάτους ἡμῶν εὐεργέτας, ἀντ' αὐτῶν εὐαπάνησαν και ἀπαυῶσι φιλοτίμως, θέλετε τοὺς κάμη νὰ ἐναθρόνουνται ὡς νεοὶ Μαικήναι τῶν λόγων και τῆς σοφίας; και νὰ διηχῆ πανταχοῦ τὸ παινευκλὲς αὐτῶν ὄνομα, ὅς, νὰ ἐπαύχεται ἕκαστος.

Ἀν γὰρ, ἀναρχε φύσις, τριάς ἀφῆτε, δῶτορ εἶων,

Τοῖος πᾶσιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γένοιτο!

Κωνσταντῖνος Ψωμάκης.

Βιβλία νεοφανῆ.

Οἱ ΣΤΡΕΛΙΤΖΟΙ. Δράμα εἰς τέσσαρας Πράξεις· κατὰ τι ἀληθὲς συμβεβηκὸς τῆς Ρωσσοικῆς Ἱστορίας. Συντεθέν (εἰς τὴν Γερμανικὴν γλώσσαν) ὑπὸ Ἰ. Μ. Βάβου (I. M. Bahō), ἔ, μεταφρασθέν ὑπὸ Κωνσταντῖνου Κοκκιανάκου τοῦ Χίου. Ἐν

(1) Λυσίου, Δημοσθένους, Λισίου, Θεοκυδίδου, Πλάτωνα, και τῶν Ὀμηρῶν, Εὐριπίδου, Σοφοκλέους, Ἀριστοφάνους, Θεοκρίτου, Ἀνθολογικῶν ἐπιγραμμάτων, και τῶν.

Βιέννη τῆς Αυστρίας, ἐκ τῆς Τοπογραφίας τοῦ Ἰωάν. Βαπτ. Τζεκίου. 1818. Σελ. 15. καὶ 107. Ἀφιερῶθι δὲ „Τῆ φιλογενεῖ Κοινότητι τῶν ἐν Ὀδησσῷ κατοικούντων Ἑλλήνων“ (ἡ τιμὴ ἐν Βιέννῃ φιορ. Β. 3., ἐν δὲ Τουρκίᾳ κί λ. γροσ. 4.)

ΝΕΪΟΣ ἘΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ παρὰ Διουσιῶν Φωτεινοῦ. Τόμος πρῶτος· ἐν Βιέννῃ 1818· ἐκ τοῦ Χριστοφελδείου Τοπογραφείου. Σελ. ἡ. καὶ 309. μετὰ τεσσάρων χαλκογραφιῶν.

Σύντομος Γενικὴ Ἱστορία εἰς δύο τόμους διηρημένη· συλλεχθεῖσα ἐκ παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων Συγγραφεῶν πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων Νέων, ὑπὸ Δημητρίου Νικολάου Δαρβάρως, καὶ ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ Αὐταδέλφου Δαρβάρων Ἰωάννου καὶ Μάρκου. Τόμος Α'. περιέχων τὴν Ἱστορίαν τῶν παλαιῶν ἐνδοξῶν ἔθνων· ἐν Βιέννῃ τῆς Αυστρίας, παρὰ τῷ τοπογράφῳ Κυρίῳ Ἀ. Αὐκόβλῳ. 1817. Σελ. 1. καὶ 364. Τόμος Β'. περιέχων τὴν Ἱστορίαν τῶν ἐκ κρητοῦντων ἔθνων. 1818. Σελ. ἡ. καὶ 348.

Β ι ἔ ν ν α .

Κύριον ἔργον τοῦ Α. Ε. εἶναι νὰ ἀναγγέλλῃ ὅσα ἀποβλέπουσι τὴν παιδείαν καὶ τὰς εἰς αὐτὴν προόδους τοῦ γένους· δὲν παρῆται ὅμως ἐνίοτε καὶ ὅσα δύναται ἐμμέσως νὰ συντελέσῃ εἰς αὐτὴν· ὁ πλοῦτος καὶ ὁ εἰς εὐγενεῖς βαθμοὺς προβιβασμὸς τῶν ὀμογενῶν μας γίνεσθαι ἀναμφιβόλως ὄργανα φροτισμῶν καὶ χείρας ἀνδρῶν, οἵτινες ἔχουσι πρὸς τοῦτο ἀγαθὴν προαίρεσιν. καὶ τοιαύτας ἐλπίδας ἀναγγέλλομεν εἰς τὸ γένος, ὅτι ὁ ἐνταῦθα διὰ τριβῆς ποιούμενος μεγαλέμπορος κύριος Σίμων Γεωργίου Σίνας διὰ τὰς πολλὰς τοῦ πρὸς τὴν Δεσφρούρητον ταύτην μηχανίας ὑπουργίας ἀπέκτησεν εὐγενὴ καὶ ἐντιμον βαθμὸν καὶ δόξαν καὶ διὰ τοῦ ἀπογόνου του· διότι ὁ σεβαστὸς Αὐτοκράτωρ Αυστρίας ηὐδόκησεν εὐμενέστατα νὰ τὸν ἀνυψώσῃ εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Εὐγενείας τῆς Οὐγγαρικῆς βασιλείας, καὶ νὰ τὸν ἐπονομάσῃ ἐκ τῶν δύο ὑποσαρτικῶν τοῦ Χόδον καὶ Κισδίου, τὰ ὅσα ἠγόρασεν ἡ εὐγενεῖα του διὰ βασιλικῆς συγκατανεύσεως ἐκ τῆς Καμητάτου τοῦ Τεμισαρίου. Ἐλπίζομεν, ὅτι θέλει ἀπαδείξῃ ἐμπράκτως ὁ εὐγενέστατος κύριος Σίμων Γεωργίου Σίνας, ὅτι ἡ ληθινὴ εὐγενεῖα σφρίζεται εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν, καὶ μάλικα εἰς ἐφέλειαν τῆς πατρίδος τοῦ Ἑλλάδος, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἀνετρέφε